

Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia rakendusplaan

SISSEJUHATUS

Käesolev teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni (TA&I) strateegia rakendusplaan (edaspidi *rakendusplaan*) on koostatud vastavalt Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2005. a määrusele nr. 302 („Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord”). Määruse kohaselt tuleb valdkonna arengukavale koostada selle elluviimise dokument rakendusplaan, milles esitatakse vastavalt strateegiale eesmärkide elluviimiseks vajalikud tegevused, tähtajad, vastutajad ja rahastamine eelarveaastate ja allikate lõikes (esimese nelja aasta jooksul). Käesolev rakendusplaan lähtub TA&I strateegias „Teadmistepõhine Eesti 2007-2013” (TE II) sõnastatud tegevustest, täiendades neid alltegevustega. Rakendusplaanis on selguse ja konkreetsuse huvides lisatud info sihtgruppide ja oodatavate tulemuste kohta ning kommentaarid.

TA&I strateegia käsitleb Eesti ees seisvaid väljakutseid TA&I korraldusele, ettevõtlusele ja majanduse konkurentsivõimele, avalikule sektorile ning TA&I poliitika kujundamisele. Strateegia on suunatud ühiskonna jätkusuutlikule arengu toetamisele teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kaudu. See aitab kaasa Eesti pikaajalise arengustrateegia „Säästev Eesti 21” ning Lissaboni strateegia (majanduskasvu ja tööhõive strateegia) eesmärkide saavutamisele.

TA&I strateegia rakendamine peab tagama Eesti TA&I süsteemi koordineeritud arendamise ja võimekuse tõusu arvestades „Riigi eelarvestrateegiaga 2007–2010”, selles sisalduva „Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga aastateks 2007-2013” (RSKS) ja valdkondlike rakenduskavadega (OPd) aastateks 2007–2013. Samuti peab rakendamisel arvestama TA&I strateegiaga külgnevate ja osaliselt kattuvate valdkondade arengukavadega. Ressursside planeerimisel on arvestatud valitseva majandusolukorra ja kõige viimaste majanduskasvu prognoosidega. Rakendusplaanis kavandatu on planeeritud sisendiks riigi eelarvestrateegiasse (RES) ministeeriumite valitsemisala arengukavade kaudu.

RSKS-I ja struktuurivahendite kasutamiseks koostatavate valdkondlike rakenduskavade kinnitamisel ja oluliste muudatuste korral RE-s ja/või TA&I strateegia tekstis riigikogu arutelu käigus, tuleb rakendusplaani vastavalt korrigeerida.

Rakendusplaani projekt on valminud Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi koostöös. Selle koostamist nõustas haridus-ja teadusministri käskkirjaga moodustatud 20-liikmelise juhtgrupp, mis hõlmas TA&I valdkondades aktiivseid ministeeriume ja kõiki olulisemaid partnereid. TA&I strateegia rakendusplaani projekti ettepanek esitati haridus- ja teadusministrile 29. septembril 2006. a.

TA&I strateegia eesmärkideks on suurendada teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõimelisust ja mahtu, soodustada uuendusmeelsust ettevõtluses sihiga globaalses majanduses uut väärtust luua ning kujundada Eestist innovatsioonisõbralik ühiskond. Nimetatud eesmärkide täitmine toimub horisontaalsete (st üldiste laiapõhjaliste) ning vertikaalsete (st prioriteetsetele suundadele fookuseeritud) tegevuste kaudu.

TA&I strateegia suunab horisontaalsetesse tegevustesse riigi rahalisi ressursse järgmiste põhimõtete alusel:

- rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise kõrge kvaliteediga teadus- ja arendustegevuse eelistamine;
- eelduste loomine TA&I süsteemi kasvuks ja tulemuslikkusele orienteerituseks, eelkõige jätkusuutliku teadlaste ja ettevõtjate kogukonna loomine ning atraktiivse keskkonna loomine teadus- ja arendustegevuseks ning tehnoloogiliseks uuendustegevuseks;
- potentsiaalselt kõrget majanduslikku lisandväärtust loova TA&I tegevuse eelistamine.

Detailsemalt on horisontaalseid tegevuste rahastamist käsitletud käesoleva rakendusplaani peatükis 'Meetmete rahastamine'. Meetmete rahastamise tabelis on eraldi välja toodud hinnang hilisema statistiliste andmete kogumise protsessis rahvusvahelise statistika definitsioonide alusel (*Frascati manual*) T&A kulutusteks loetavate vahendite kohta ning mitte-*Frascati* kulutuste kohta.

Vertikaalsete tegevuste ehk prioriteetsete suundade toetamiseks käivitatakse antud rakendusplaani raames riiklikud T&A programmid, mille põhimõtted on toodud allpool (peatükk 'Prioriteetide rahastamine'). Oma olemuselt on vertikaalsed tegevused sarnased horisontaalsetele tegevustele, kuid nad on fookuseeritud konkreetsetele prioriteetsetele suundadele. Samas on selge, et vertikaalseid tegevusi toetavad oluliselt ka horisontaalsed tegevused. Seega horisontaalsed ja vertikaalsed tegevused ei vastandu üksteisele, vaid pigem tekitavad sünergia TA&I strateegia eesmärkide elluviimiseks. Ülevaade prioriteetsete suundadega seotud tegevustest on esitatud joonisel (Joonis 1). Antud joonisel on välja toodud kui suur osa konkreetse horisontaalse tegevuse mahust suunatakse riigi jaoks prioriteetsetesse valdkondadesse kus on plaanis käivitada riiklikud T&A programmid. Riiklike T&A programmide jaoks planeeritud rahastamine tuleb põhiliselt meetme 1 (rahvusvaheline mobiilsus ja õppetöö kvaliteedi tõstmise tegevused), meetme 2 (kitsalt fookuseeritud teadustöö finantseerimine) ning kogu meetme 3 tegevuste jaoks planeeritud rahastamisest. Ülejäänud horisontaalsed tegevused toetavad riiklikke T&A programme prioriteetseid valdkondi eelistavate hindamiskriteeriumite kaudu. Täpne maht, mis ulatuses ka teised tegevused otseselt (sh rahaliselt) toetavad konkreetset programmi, lepitakse kokku iga programmi koostamise käigus. Kuna iga konkreetse programmi detailne sisu selgub ettevalmistamise käigus, siis on esitatud joonis illustratiivne.

Prioriteetsete valdkondadega seotud tegevused meetmete lõikes	Prioriteetidele suunatuse määr (%)	Maht 2007-2010 (mln krooni)	Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad (sh rakendus-tervishoius)	Biotehnoloogiad (sh biomeditsiin ja ravimiuuringud)	Materjalitehnoloogiad	Energeetika sh põlevkivitehnoloogiad ja säästvad energiatehnoloogiad	Riigikaitse ja julgeolek
MEEDE 1: Inimkapitali arendamine							
Doktorikoolid	70	143	X	X	X		
Teised doktoritöödega seotud tegevused (sh. RKT, spetsiaalsed doktorandi grantid)	50	540					
Rahvusvaheline mobiilsus (sh. repatrieerimine, järeldoktorid ja välisspetsialistide Eestisse toomine)	90	138					
Õppetöö kvaliteedi tõstmise meetmed (Kõrgharidusstrateegia raames)	80	206	X				
MEEDE 2: Avaliku sektori TA&I korralduse tõhustamine							
Kitsalt fookuseeritud teadustöö finantseerimine	100	667					
Teaduse tippkeskused	70	317	X	X	X		
T&A infrastruktuuri investeeringud	70	1918	X	X	X		
MEEDE 3: Ettevõtete innovatsioonivõime suurendamine							
Turusuunitlusega T&A projektide toetamine	50	670					
Tippasemel arendus- ja turundusspetsialistide kaasamine	50	243					
Uute teadusmahukate tehnoloogiate kasutuselevõtu toetamine	50	475					
Ettevõtete ühistegevuse ja klastrite toetamine	50	69					
TT-pargid ja inkubaatorid	50	414					
Varajase faasi omakapital (Arengefond)	50	400					
Tehnoloogia arenduskeskuste toetamine	100	503	X	X	X		
MEEDE 4: Eesti pikaajalise arengule suunatud tegevused							
Innovatsiooniteadlikkus ja arenguseire	50	96					

X - Praegusel hetkel toimivad tegevused

Meetmete horisontaalsuse iseloom:

- Tehnoloogiaprogrammi tegevused
- Tehnoloogiaprogrammidele reserveeritakse nn. tasku
- Horisontaalsed tegevused

Meetmete tegevuste tähtsus vertikaalses programmis:

- Vajab tugevat toetust
- Vajab toetust

Joonis 1. TA&I strateegias käsitletud prioriteetsed valdkonnad ning neid toetavate horisontaalsete tegevuste maht ja prioritseeritus ajavahemikus 2007-2010.

PRIORITEETIDE RAHASTAMINE

Prioriteetsete suundade rahastamiseks käivitatakse **riiklikud teadus- ja arendusprogrammid**. Riiklikud T&A programmid kuuluvad teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni riikliku rahastamise seisukohalt Eesti sotsiaalmajandusliku arengu strateegilistele eesmärkidele suunatud tegevuste hulka ja neid viiakse ellu vastavalt strateegia „Teadmistepõhine Eesti 2007 – 2013” rakendusplaanile. Programmid on mõeldud Eesti TA&I strateegia võtmetehnoloogiate ning riigi sotsiaalmajandusliku ja kultuurilise arengu seisukohalt oluliste valdkondade edendamiseks ning vastavate riigi valdkondlike poliitikate kujundamiseks ja realiseerimiseks vajalike uuringute läbiviimiseks. Antud dokumendis käsitletakse riiklike teadus- ja arendusprogramme lähtuvalt eeldusest, et ühe ministeeriumi vastutusalasse jäävad programmid on rakendusplaanis esitatud vastava ministeeriumi tegevuste (ja eelarve) sees ning siin peatükis neid eraldi ei käsitleta. Samas on otstarbekas ressurside planeerimise huvides riiklike programme käsitleda koos ning programmide üldpilti detailiseerida iga kord, kui toimub rakendusplaani täpsustamine ja/või langetatakse otsuseid mõne programmi kohta.

T&A programmide koostamise alused

Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus sätestab, et:

- kõigi ministeeriumite ülesandeks on oma valitsemisalale tarviliku teadus- ja arendustegevuse ning selle finantseerimise korraldamine. Iga ministeeriumi ülesandeks on tulenevalt riigi arengukavadest riiklike teadus- ja arendusprogrammide väljatöötamine ja nende täitmise korraldamine.

Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia „Teadmistepõhine Eesti 2007-2013” (TE II) näeb ette, et:

- konkreetsete valdkondade eelisarendamist teostatakse riiklike teadus- ja arendusprogrammide käivitamise ja elluviimisega:
 - Võtmetehnoloogiate arendamiseks (teadus- ja arendusprogrammid võtmetehnoloogiate valdkondades).
Teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni võtmetehnoloogiad on:
 - o info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaid,
 - o biotehnoloogiad,
 - o materjalitehnoloogiad,kui kaasaegse TA&I eesliinil olevad ja paljudel elualadel kõrget lisandväärtust ja tootlikkuse kasvu pakkuvad tehnoloogiad.
 - Sotsiaalmajanduslike probleemide lahendamiseks ja eesmärkide saavutamiseks iga Eesti elaniku jaoks olulist tähtsust omavates sotsiaalmajanduslikes valdkondades, näiteks energeetika, riigikaitse ja julgeolek, tervishoid ja hoolekanne, elukeskkond, infoühiskond jne. (sotsiaalmajanduslikud teadus- ja arendusprogrammid).
 - Eesti rahvuskultuuri, keele, ajaloo ja loodusega ning Eesti riiklusega seotud uuringute järjepidevuse tagamiseks ja edendamiseks.

TA&I võtmevaldkondade riiklike programmide käivitamise nägi ette ka Eesti teadus- ja arendustegevuse strateegia 2002-2006 „Teadmistepõhine Eesti”, see ülesanne jäi aga täitmata. Siiski käivitati mõned riiklikud programmid valdkondades, mis tervikuna kuuluvad ühe rahastaja (ministeeriumi) vastutusalasse.

Strateegias ja selle rakendusplaanis välja toodud mitut valdkonda hõlmavad riiklikud teadus- ja arendusprogrammid käivitatakse HTM või MKM koordineerimisel, vastavalt rakendusplaanile. Ühte valdkonda käsitlevate programmide algatamise ja elluviimise eest vastutab vastava valdkonna ministeerium. Riiklike programmide edukaks käivitamiseks ja toimimiseks on vajalik tugevdada ministeeriumite haldussuutlikkust, koostööd ja initsiatiivi.

Käesolev rakendusplaan toob eraldi välja mitme osapoole eesmärgid ühendavad riiklikud teadus- ja arendusprogrammid. Sellised programmid valitakse valdkondade hulgast, millel on suur potentsiaalne mõju Eesti arengule ning mis otseselt või kaudselt seonduvad paljude teiste valdkondadega (illustreeritud tabelis 1.).

Tabel 1. HTM ja MKM vastusalas olevate teadus- ja arendusprogrammide võimalikud valdkondadevahelised seosed

Valdkond	Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad	Materjalitehnoloogiad	Biotehnoloogiad
Energeetika	X	X	X
Riigikaitse ja julgeolek	X	X	X
Tervishoid ja hoolekanne	X	X	X
Elukeskkond	X	X	X
Eesti rahvuskultuur, keel, loodus jms	X		
Haridus	X	X	X
Rahvastik	X	X	X
Majandusareng	X	X	X
Riigi juhtimine ja haldussuutlikkus	X		
Mõju Eesti rahvusvahelisele positsioonile	X	X	X
Siseriiklik mõju	X	X	X

Programmide eesmärgipüstitust, valikut, käivitamise protsessi, osalejate ringi, toetuste iseloomu ja mahtu ning nende käivitamise eest vastutajaid käsitletakse allpool.

Seni on 2006. aastal alustatud kolme programmi ettevalmistamisega: energeetika, biotehnoloogia ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonnas.

Rakendusplaani eesmärgiks on avada perioodil 2007-2010 orienteeruvalt viis-kuus käesolevale kontseptsioonile vastavat riiklikku programmi, võimalusega hilisema strateegiaperioodi jooksul veel programme avada. Keskmiselt planeerime programmi ligikaudu võrdsetes osades teadus- ja arendustegevuse kulud 20-25 mln krooni aastas, innovatsiooni- ja ettevõtluse toetusmeetmed 20-25 mln krooni aastas ning vastava eriala ülikooliharidust tagavate tegevuste kulud 20-25 mln krooni aastas. Sellele summale võivad lisanduda veel investeeringud, mis kaetakse strateegia teiste tegevuste eelarvetest ning programmi partnerite (ettevõtted, ministeeriumid, muud riigiasutused jne.) panused. Programmi käivitamise perioodi pikkuseks on kuni kaks aastat ning programmi kestvuseks planeerime kuni 6 aastat.

T&A programmide eesmärgid

Riiklikud teadus- ja arendusprogrammid on eelkõige mõeldud T&A ja innovatsiooni arendamiseks, T&A asutuste ja ettevõtluse koostöö edendamiseks ning kõrgetasemelise uurimustöö läbiviimiseks riigi jaoks olulistest valdkondades. Teadus- ja arendusprogrammidega soovitakse kokku tuua TA&I nõudlus (ettevõtete vajadused uute toodete ja teenuste arendamiseks, riigiasutuste vajadused erinevates arengukavades seatud ülesannetega toimetulekuks) ja potentsiaal (rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised uurimissuunad ja – meeskonnad), et koostöös algatada ja läbi viia projekte, mis üheaegselt aitavad saavutada riigile olulisi eesmärgid (nt kõrgem turvalisuse tase, paremad meditsiiniteenused) ja luua majanduslikku lisandväärtust (Eesti ettevõtete poolt pakutavad uued innovaatilised tooted ja teenused).

Programmid võimaldavad kontsentreerida kvaliteetseks teadus- ja arendustegevuseks vajalikku kriitilist ressursi ning motiveerivad koostöövõrgustike loomist. Ressursse tuleb eelistatult suunata nendes TA&I valdkondadesse, mis on olulised majandusarengule, mille potentsiaal võimaldab maailma eesliiniteaduses tulemusi saavutada, mis toetavad rahvuse ja kultuuri säilimist ning olulisi sotsiaalmajanduslikke eesmärke.

Riiklike teadus- ja arendusprogrammide tehnoloogiaalasteks eesmärkideks on:

- 1) Eesti teadus- ja arendusalase võimekuse kasv vastavas tehnoloogiavaldkonnas;
- 2) võtmetehnoloogiate levik ja rakendamine teistes majandussektorites (eelkõige traditsiooniline tööstus, energeetika, transport jne) ja sotsiaal-majanduslikes valdkondades (tervishoid, elukeskkond jne).

Riiklike teadus- ja arendusprogrammide sotsiaalmajanduslikeks eesmärkideks on:

- 1) viia läbi vajalikke uuringuid riigi vastava sotsiaalmajandusliku valdkonna poliitika kujundamiseks ja realiseerimiseks;
- 2) kontsentreerida (ja vajadusel Eestisse tuua) vastava ala teadlasi ja ettevõtjaid ning suunata neid Eesti jaoks oluliste ülesannete lahendamisele vastastikusel koostöös;
- 3) soodustada kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste kasutuselevõttu (ekspordipotentsiaaliga või Eestile olulised uued tooted, tehnoloogiad ja teenused, ettevõtete tehnoloogilise taseme tõus);
- 4) rakendada programmide käigus loodavaid ja/või Eestisse siirdatavaid tehnoloogiaid Eesti elanike elukvaliteedi tõstmiseks.

T&A programmide algatamine ja osalejad

Riiklike teadus- ja arendusprogrammide lähtekohad on:

- Programmiks saavad olla olemasoleva kõrge tasemega (st. tegemist ei ole uue suuna rajamisega) ja Eestile strateegiliselt olulised teadusteemad.
- Programmid tuleb suunata kitsalt fookuseeritud teemadele, mis võimaldab saavutada selget positiivset mõju vastava valdkonna arengule (soovituslikuks konsortsiumi suuruseks on umbes paarkümmend teadlast). Programmis võib olla ka mitu kitsast fookust koos programmi temaatikaga haakuvate projektidega, mille laiema tausta tegevused on ühised (st tegemist ei pea olema ühe suure töögrupiga, mis koosneb paarikümnest teadlasest). Projekti täitjateks võivad olla ka Eestis resideeruvad välismaalased.
- Programmidesse koondatud teemad peavad olema relevantid Eesti majandusele ja/või riigile niisugusel määral, et oleks võimalik saavutada erasektori ja/või valdkonna riigiasutuse aktiivne osalus, sh. rahaline panus.

Riiklikud teadus- ja arendusprogrammid käivitatakse vastavalt strateegia „Teadmispõhine Eesti 2007 – 2013” rakendusplaanile HTM ja MKM heakskiidul mitmete partnerite koostöös ning need nõuavad aktiivset tegevust kokkulepitud eesmärkide saavutamise nimel kõigilt osapooltelt. Ministeeriumid vastutavad T&A programmide algatamise ja elluviimise eest oma vastutusalades ning selle edukaks toimimiseks on vajalik tugevdada ministeeriumite haldussuutlikkust, koostööd ja initsiatiivi. Samuti tuleb luua tingimused mitmeaastaste programmide kogumahust tulenevaks stabiilseks riigieelarveliseks rahastamiseks.

Iga riikliku **teadus- ja arendusprogrammi ettevalmistus** hõlmab vastava teema analüüsi, probleemi püstitust (sh ühiskondlik aspekt), eesmärkide seadmist, vajalike ressursside hindamist, kohustuste fikseerimist, programmi lõppemisel planeeritavate tegevusi, kvaliteeditagamise mehhanismi, sünkroniseerimist teiste instrumentidega. Teadus- ja arendusprogrammide planeerimisel on soovitatav kasutada tulevikuseiret, mis lisaks otsesele väljundile aitab tugevdada mitteformaalseid koostöövõrgustikke, sõnastada pikaajalisi arenguvisioni ning toetada strateegilise mõtlemise arengut nii era- kui avalikus sektoris. Riikliku programmi ettevalmistuseks tuleb anda piisavalt aega, et partnerid saaksid analüüsida vajadusi ja välja selgitada ühised huvid. Riiklike programmide menetlemine toimub strateegia „Teadmispõhine Eesti 2007 – 2013” rakendusplaani põhisel alljärgnevalt:

- 1) Esialgse huvi teadus- ja arendusprogrammi väljatöötamiseks selgitab välja vastav ministeerium koostöös valdkonna erasektori või teiste partnerite esindajatega. Ettepanekuid programmi väljatöötamiseks võivad ministeeriumitele esitada ka ülikoolid ja teised T&A asutused ning ettevõtted.
- 2) Ettepaneku Vabariigi Valitsusele riikliku programmi algatamiseks T&A strateegia rakendusplaani täiendamise kaudu teeb vastav ministeerium läbi HTM-i (teaduspoliitika komisjon) või MKM-i (innovatsioonipoliitika komisjon), mille on eelnevalt heaks kiitnud TAN, tuues välja programmi vajaduse põhjenduse, eesmärgid, partnerid, tegevussuunad, orienteeruva maksumuse ja finantseerimisallikad.
- 3) Kui valitsus toetab rakendusplaani täiendamist (sh programmi(de) algatamist, määratakse programmi koostamise eest vastutav ministeerium. Mitme ministeeriumi valitsemisalasse jääva programmi puhul määratakse vastutav ja kaasvastutav ministeerium konkreetse programmi põhiselt.
- 4) Vastutav ministeerium paneb kokku T&A strateegia rakendusplaani raames käivitatava programmi koostava komisjoni, koordineerib koostööd partneritega (teised ministeeriumid ja riigiasutused, teadusasutused, ettevõtted jt).
- 5) Kõik T&A strateegia rakendusplaani raames käivitatavas programmis osalevad ministeeriumid taotlevad programmi rakendamiseks vahendeid riigieelarvest.
- 6) Programmi kinnitab strateegia „Teadmistepõhine Eesti 2007 – 2013” rakendusplaani kinnitamise kaudu TAN-i ettepanekul Vabariigi Valitsus.
- 7) Vastutav minister nimetab programmi juhtkomitee ning määrab (vajadusel avaliku konkursi korras) programmi juhtimiseks ja rakendamiseks juhtasutuse.
- 8) Vastutav ministeerium vormistab programmi täitjate ja kaasfinantseerijatega koostöölepingu, milles fikseeritakse kõigi osapoolte õigused ja kohustused.
- 9) Programmi juhtimise ja haldamise kulud nähakse ette programmi eelarves.
- 10) Vastutav ministeerium korraldab programmi tulemuste seire ja hindamise kaasates HTM ja MKM.

Haridus- ja Teadusministeeriumi ülesanded teiste ministeeriumite poolt algatatud programmide puhul:

- osaleda programmi eesmärkide ja tegevuste väljatöötamisel ja täiendamisel, eesmärgiga tagada teadus- ja arendustegevuse valdkonna arendamiseks vajalike kvalifitseeritud inimeste ettevalmistamine ja teadus- ja arendusalase võimekuse kasv;
- hinnata projektide teaduslikku taset;
- pöörata teravdatud tähelepanu õppejõudude kaadri taastootmisele arendatavas valdkonnas, vastavate välisteadlaste ja –üliõpilaste Eestisse toomisele jne.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ülesanded teiste ministeeriumite poolt algatatud programmide puhul on:

- osaleda programmi eesmärkide ja tegevuste väljatöötamisel ja täiendamisel eesmärgiga tagada programmi kasulikkus majandusarengule;
- toetada arendatava valdkonnaga seotud majandusliku väljundiga T&A ja innovatsiooniprojekte, korraldades EASi poolt rakendatavates TA&I projektide toetamise programmis temaatilisi taotlusvoore;
- võimalusel (ja kokkuleppel valdkonda kureeriva ministeeriumiga) suunata teisi innovatsiooni toetusmeetmeid senisest rohkem keskenduma arendatavale valdkonnale.

Teadus- ja arendusprogrammid käivitatakse ja viiakse ellu **erinevate osapoolte koostöös**. Partneriteks on ministeeriumid jt riigiasutused, sh Arengufond (juhul kui antud fond luuakse), teadus- ja arendusasutused, ettevõtjad ja erasektori esindajad, mittetulundussektori esindajad jt.

- Kõigi osapoolte huvi on programmi teemade erinevate aspektide kujundamine ja juhtimine ning osalemine valikukomisjonides.
- Erasektori ja teiste partnerite huvi on oma teemade käsitlemine. Samas tuleb arvestada, et ettevõtjad ei pruugi soovida oma uurimistemasid käsitleda ülikoolides nt ebapiisava salastatuse tõttu. Samal ajal võib aga avalik sektor partnerina olla huvitatud uuringute tellimisest.

- Erasektori huvi on ka tippteadlaste kaasamise kaudu saada ligipääs neid huvitavate valdkondade uusimale teadusinformatsioonile ja globaalsetele suundumistele.
- Avalik sektor partnerina on huvitatud mitmesuguste uuringute ja arendustööde tellimisest riiklike arengukavade elluviimiseks.
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi huviks on rakendustele suunatud ja/või ettevõtetes läbiviidavate uuringute ja arendustegevuse stimuleerimine ning seeläbi ettevõtete konkurentsivõime ning ettevõtete poolt loodava lisandväärtuse suurendamine. MKM huvi riiklike teadus- ja arendusprogrammide kontekstis on pakkuda Eesti ettevõtetele võimalusi riigile oluliste tehnoloogiate ja teenuste arendamisel kaasalöömiseks ning edaspidi nende edukateks konkurentsiteguriteks ja ekspordiarartikliteks kujundamiseks.
- Haridus- ja Teadusministeeriumi huviks on T&A asutuste konkurentsivõime ning jätkusuutlikkuse tõstmine ning kõrge kvaliteediga teadusteemade arendamine, mis oleks seotud perspektiivsete ja Eesti ühiskonnale relevantsete küsimustega, ning ülikoolide ja ettevõtluse sidemete tugevdamine, sh:
 - kasutada koordineeritult olemasolevat teaduspotsiaali ning arendada teadustöö keskkonda,
 - edendada multi- ja interdistsiplinaarsust,
 - arendada teadlaste ja inseneride, finantseerivate kogude ja uuringute tulemuste lõppkasutajate siseriiklikku ning rahvusvahelist koostööd,
 - suurendada Eesti teaduse rahvusvahelist nähtavust ja panustamist Euroopa ühtse teadusruumi loomisse (sh luua Eesti teadlastele võimalus osaleda EL raamprogrammide ERA-NET võrgustikus, Euroopa Teadusfondi EUROCORES programmides, COST ning EUREKA programmides).
- Kõigi osapoolte huvi on programmi mõju hariduse kvaliteedile ja tööjõuturule ning üleriiklikule arengule nii laiemalt kui ka spetsiifilisemates suundades, nt ebapiisav tippspetsialistide arv nii ülikoolides (HTM huvi), suurtes sektori ettevõtetes (erasektori partnerite huvi) kui ka kogu Eesti tööjõustruktuuris (MKM huvi).

Programmi formaat võimaldab partneritega kokku leppida proportsionaalse kulude jaotamise (*matching costs*) tingimustes, näiteks partnerid on valmis rahastama mingeid tegevusi tingimusel, et riik finantseerib samas mahus mingeid teisi tegevusi.

Erandjuhtudel võib programmi osa tegevusi toimuda ka väljaspool Eestit, eeldusel, et vastav teema on olulisel määral seotud Eestile oluliste küsimuste lahendamisega:

- nt uuringud, mille ülesanne on otsida lahendust olulistele Eesti probleemidele;
- programmid, mida osaliselt finantseerivad välisriigid;
- programmid, mis haakuvad EÜ asutamislepingu art 169 tingimustel ühiselt finantseeritavate teadus- ja arendusprogrammide ideoloogiaga.

Teadusuuringute läbiviijana ei piirata programmis osalejate ringi ainult T&A asutustega.

Riiklike teadus- ja arendusprogrammide täitmisest antakse aru Vabariigi Valitsusele TA&I strateegia täitmise aruande koosseisus.

Võimalikud T&A programmidega seotud tegevused

Alljärgnevalt on esitatud näidisloetelu tegevustest, millest riiklik teadus- ja arendusprogramm võib koosneda. Kõik tegevused ei pruugi olla esindatud igas programmis, samuti võib esineda siinsest loetelust puuduvaid tegevusi.

Teadus- ja arendustegevuse finantseerimine T&A asutustes ja ettevõtetes (nii alus- kui ka rakendusuuringute puhul) on arvestuslikult üks miljon krooni aastas teadlase kohta. See katab palgad, reisikulud, materjalikulud ja väiksemad aparatuurikulud. Teadusprojektide kestus programmi raames peaks olema neli kuni kuus aastat (näiteks kolm pluss kolm aastat vahearuandega).

TA&I projektide majandusliku väljundiga seotud tegevusi toetatakse arvestuslikult vähemalt samas matus kui T&A rahastamist teadusasutustes, eeldusel, et valdkonna absorbeerimisvõime ehk kvaliteetsete projektitaotluste laekumise maht vastava valdkonna ettevõtetest on piisav. Tegevuse raames toetatakse kulutusi teostatavale või tellitavale teadus- ja arendustööle, projektiks vajalike masinate ja seadmete soetamisele, patendiuuringutele ja intellektuaalomandi kaitse jõustamisele, turu-uuringutele, turukatsetele, prototüüpide valmistamisele ja katsetamisele, tööstusdisainile jne.

Teadustöö käivitamisel ja programmi lõpetamisel tuleb ette näha üleminekutegevused ja -tingimused, mis peavad olema programmis sõnastatud. Programmi käivitamisel tuleb üle vaadata projektitaitjate käimasolevate projektide lõpetamise küsimused. Programmi lõpetamisel toimub edasine teadustegevuse finantseerimine üldistel alustel (võimalikud tekkinud püsikulud tuleb lahendada eraldi). Üleminekuperioodi kestus (pärast programmi lõppemist) on kuni kaks aastat.

T&A asutuse struktuuriüksuse reorganiseerimine või uue loomine tagamaks ühelt poolt institutsionaalset alust ja teiselt poolt loomaks selget vastutusliini programmi tegevuste täitmisel. Kulutused hõlmavad teadlaste ja muu personali värbamist, sh. repatrieerimist ning välismaalaste juurdetoomist, töökohtade sisseseadmist, koolitust, väljaõpet, võimalikke koondamistasusid jm ühekordseid tegevusi. Sellised investeeringud on ülimalt konkreetse programmi spetsiifilised ja nende suurus pole üldistatult võimalik hinnata. Vastava struktuuriüksuse reorganiseerimine või loomine võib kesta üks kuni kaks aastat. Kogu teadus- ja arendustegevus ei pea toimuma loodavas struktuuriüksuses, osad projektid võivad rakenduda (konkursi alusel) teistes T&A asutustes, sh ettevõtetes.

Võimalikud suuremad investeeringud aparatuuri ja/või hoonetesse. Sellised investeeringud on konkreetse projekti spetsiifilised ja need tuleks lahendada teistest selleks sobivatest finantseerimisinstrumentidest (nt tõukefondide T&A infrastruktuuri investeeringute meede).

Ülikoolis vastava eriala tugevdamist tagavad tegevused. Suunata lisavahendeid ülikooli vastavate üksuste töö tugevdamiseks, eesmärgiga parandada neis õppetöö kvaliteeti (toetada inimkapitali arengut, kaasajastada sisseseadeid, toetada üliõpilasi (stipendiumid) jms). Toetuste kogumaht tuleb täpsemalt määrata vastavalt konkreetse olukorra analüüsile.

Arenguseire ja ühiskonna teadlikkuse kasvuga seotud tegevused viiakse läbi tihedas koostöös Arengufondiga või tervenisti Arengufondi baasil (juhul kui antud fond luuakse). Muuhulgas on võimalik kasutada Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse innovatsiooniteadlikkuse programmi ressursse.

Klastri arendamisele suunatud tegevused hõlmavad eelkõige koostööprojektide käivitamise toetamist ning ekspordiklastrite aktiveerimist. Klastrite arendamisel on oluliseks eesmärgiks võtmetehnoloogiate aktiivne kasutuselevõtt ja seeläbi saavutatav tootlikkuse kasv teistes ühiskonnaelu ja majandussektorites. Klastri

vajadustest tuleneb koolitus- ja nõustamistoetuste pakkumine, arendustöötajate ja innovatsiooniprojektide juhtide kaasamise toetamine valdkonna (klastri) ettevõtetesse.

Tehnoloogiasirde soodustamine – laiema majandusliku mõju saavutamiseks on oluline nii Eestis kui ka mujal maailmas loodava teadmuse viimine ettevõtetesse.

T&A programmi ülesehitus

Riikliku teadus- ja arendusprogrammi ülesehituses peavad olema kaetud järgmised aspektid:

1. Programmi (ja alamprogrammide) nimetus.
2. Vastutav ministeerium ja teised programmis osalevad ministeeriumid/organisatsioonid; juhtasutus ja sealne programmijuht (kontaktsik, aadress, telefon, faks).

Programmides osalemine tuleb registreerida ETISes, sh üldprintsip peab olema dubleerimise vältimine (kasutada ETISi) igas lõikes, st üks isik ei tohi müüa oma tööd/tegevust mitme sildi all, ega taotlusel näidata tulemusi mitmekordselt;
3. Taust ehk programmi objektiks oleva valdkonna hetkeseisu, so vajaduste ja probleemide, analüüs.
4. Programmi rakendamisel soovitud olukord ning selle saavutamise seisukohalt kriitilised edutegurid.
5. Programmi eesmärgid.
6. Eesmärkide saavutamiseks kavandatavate meetmete loetelu ja kirjeldus koos tegevuste elluviijate, tähtaegade ning maksumuse ja finantseerimisallikatega aastate lõikes.

Programmi eesmärgid, osalus tegevustes, kohustused (sh eelarve) ja edukuse/ebaedukuse kriteeriumid tuleb lahti kirjutada ja kokku leppida osapoolte kaupa (nii rahastajad kui ka põhilised teadusasutused/ülikoolid). Selline lähenemine võimaldab lahendada seni probleemiks kujunenud olukorda, milles ühe osapoolte (ministeeriumi) juhtimisel ja rahastamisel kavandatavad teisi osapooli hõlmavad programmid ei toimi, kuna nende huvid ei ole tagatud.

Programmi formaat võimaldab partneritega kokku leppida proportsionaalse kulude jaotamise (*matching cost*) tüüpi tingimustes, näiteks partnerid on valmis rahastama mingeid tegevusi tingimusel, et riik finantseerib samas mahus mingeid teisi tegevusi..
7. Oodatavad tulemused, mille alusel saab hinnata programmi edukust (programmi edukuse näitajad).

Tuua välja selge lisandväärtus ning tulevikku suunatus (olulisus ka pikaajalises perspektiivis).
8. Programmi täitmise plaanitav ajakava.
9. Programmi juhtimine.

Ette tuleb näha:

 - juhtkomitee, mis vastutab programmi eesmärkide täitmise eest,
 - juhtasutus,
 - programmi koordinaator,
 - programmi kommunikatsioonistrateegia,
 - inim- ja rahalised ressursid juhtimistegevuste teostamiseks (programmide koostamiseks tehtavate kulutuste katmine, koolitus- ja konsultatsioonitegevused jms). Partnerite rahaliste toetuste korraldamiseks on vaja vastavate finantsvahendite majandamine (võib osutada vajalikuks vastava sihtfondikasutamine/ loomine).
10. Taotlemine.

Esitada programmis rahastatavatele projektidele esitatavad nõuded, sh lisadokumendid ja taotluste hindamise põhimõtted.
11. Intellektuaalne omand, teaduseetika ja erikooskõlastust nõudvad uuringud.

Lahendatud peab olema tekkiva intellektuaalse omandi kuuluvuse probleem ja erikooskõlastust nõudvate uuringutega seotud küsimused. Käsitletud peavad olema eetika küsimused.
12. Kvaliteedi hindamine.

Kvaliteedi hindamise süsteem: taotlejate teadusliku taseme hindamine, taotluste ja aruannete retsenseerimine (*peer review*) kohustuslik (tagavad HTM või MKM), hindamine ekspertgrupi poolt (*jury evaluation*) multidistsiplinaarse programmi puhul, kus erinevate erialade eksperdid saavad koos arutada ja hinnata projekte, vajadusel tingimustega tutvumine kohapeal (*field trips*).

13. Programmi edukuse hindamine: kriteeriumid, aruandluse ja hindamise kord.

Programmi rakendamise üle järelevalve teostamise korra sätestab vastutav ministeerium. Programmi kehtivusaja lõppedes esitab vastutav ministeerium TAN-le ja VV-le ministri poolt kinnitatud programmi lõpparuande, milles esitatakse informatsioon programmis kajastatud eesmärkide täitmise ja tegevuste elluviimise kohta vastavalt programmis esitatud kriteeriumidele

MEETMETE RAHASTAMINE

Strateegias püstitatud eesmärgid saavutatakse riiklike teadus- ja arendusprogrammide ning nelja valdavalt horisontaalse meetme rahastamise kaudu. Strateegia meetmed on rühmitatud samalaadsete tegevuste kaupa, milleks on:

- inimkapitali arendamine,
- avaliku sektori TA&I korralduse tõhustamine,
- ettevõtete innovatsioonivõime suurendamine,
- Eesti pikaajalisele arengule suunatud poliitika kujundamine.

Meetmete rahastamine on esitatud kolme tabelina, mis käsitlevad strateegia meetmete rahastamist tegevuste kaupa (Tabel 2), rahastamist finantseerimisallikate lõikes (Tabel 3) ja lühikokkuvõtet meetmete ja finantseerimisallikate kaupa (Tabel 4). Kokkuvõtlikus tabelis (Tabel 5) on ära toodud ka rakendusplaani maksumuse prognoosi vastavus RES-le ja meetmete kogumaksumused.

Meetmete rahastamise tabelites kasutatud lühendid:

7RP – 7. raamprogramm

CERN – Euroopa Tuumauurimise Organisatsioon

EAS – Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

EMBO – Euroopa Molekulaarbioloogia Organisatsioon

ESA – Euroopa Kosmoseagentuur

ETF – Eesti Teadusfond

MTÜ – mittetulundusühing

RE – riigieelarve

RES – riigieelarve strateegia

RKT – riiklik koolitustellimus

RSKS – Riiklik Struktuurivahendite Kasutamise Strateegia

SKP – sisemajanduse koguprodukt

T&A – teadus- ja arendustegevus

TA&I – teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon. Tabelis 3 märgib see lühend hinnanguliselt rahvusvahelise statistika definitsioonide alusel (*Frascati manual*) T&A kulutusteks loetavaid vahendeid.

TAK – Tehnoloogiaarenduskeskus

TAKS – Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus

TAN – Teadus- ja Arendusnõukogu

ELSF – Euroopa Liidu struktuurifondid koos nendega seotud riigieelarveliste vahenditega (sh. kaasfinantseerimine, abikõlbmatu käibemaks ja täiendav riigieelarveline eraldis)

TKN – Teaduskompetentsi Nõukogu

Tabel 2. Meetmete rahastamine tegevuste kaupa aastate lõikes koos vastutajatega, täitjatega, sihtgrupiga ja oodatava tulemustega.

TEGEVUSED	Tähtaeg	Vastutaja	Täitja	Eelarve (tuh. krooni)					Sihtgrupp	Oodatav tulemus	Kommentaariid	
				2006	2007	2008	2009	2010				
RP TA & I strateegia võtmevaldkondades ning riigi sotsiaalmajandusliku ja kutuuriise arengu seisukohalt oluliste valdkondades riiklike TA programmide ettevalmistamine, käivitamine ja juhtimine ning finantseerimine. Programmide fookuseeritakse juba olemasoleva kõrge tasemega teadusvaldkondadele, mis ühtlasi on ka olulised Eesti majandusele niisugusel määral, et oleks võimalik saavutada erasektori aktiivne osalus (sh. rahaline panus).		HTM; MKM	HTM, MKM, ettevõtted, ülikoolid jt. huvitatud osapooled	8 640	14 370	81 870	207 870	392 870	ettevõtted ja ülikoolid	Eesitle oluliste valdkondade eelisarendamine, sotsiaalmajanduslike eesmärkide saavutamine, teadusmahukate tehnoloogiate laialdasem kasutuselevõtt	Arvestatud on ühe riikliku programmi käigusolekuga 2008. aastal, kolme riikliku programmi käigusolekuga 2009. aastal ja kuue programmi käigusolekuga 2010. aastal	
	sh. programmide ettevalmistamine	2006/2007										
	sh. programmide käivitamine võtmevaldkondades	2008										
	sh. programmide juhtimine	2008										
Meede 1: Inimkapitali arendamine												
1.1	Töötatakse välja ja viiakse ellu meetmete kompleks põhi- ja gümnaasiumihariduse astmetel õpilastes sügavama huvi äratamiseks teaduse- ja tehnoloogiate vastu (sh. toetatakse riiklikult tehnika- ja loodusemajasid, õpilaste teaduslikke ühinguid, TÜ teaduskooli, TLÜ Õpilasakadeemia jne.; toetatakse üleriigilisi ja rahvusvahelisi aineolümpiaade; lisaks olemasolevatele luuakse stipendiumid põhi- ja gümnaasiumihariduse õpilastele loodusteaduste ja tehnika valdkonnas).	Pidev	HTM;	Ülikoolid, Teaduste Akadeemia, SA Archimedes, jt.	5 446	4 975	5 670	6 220	6 810	Teadushuvilised õpilased; õpilasakadeemia, Õpilaste Teaduslik Ühing (ÕTÜ), teaduseltside noorteseksioonid, jms	Toimub aktiivne ÕTÜ tegevus ja viiakse läbi noorteadlaste konkursse. Tagatud 2800 õpilase osavõtt teadus- ja loodusemajade töös. Teaduse ja teadlaseks olemise prestiiži tõus ühiskonnas. Huvi õpilaskonnas teaduse vastu mis perspektiivis kandub üle ka üliõpilaskonda ning sellest lähtuvalt tõuseb doktoriõppe edukus.	
	sh. uued stipendiumid loodusteaduste ja tehnika valdkonnas	2007										

1.2	Populariseeritakse ühiskonnas teadust, teadusharidust ja innovatsiooni ning propageeritakse teaduslikku maailmavaadet ja eetilisi põhiväärtusi (sh. toetatakse teadusseltside ning SA Teaduskeskus AHHA, SA Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus jt. teadust avalikkusele tutvustavaid keskusi; luuakse/arendatakse teadusuudiste/-propaganda portaaleid (nt. ETIS); teadust propageerivad saatesarjad ja artiklid massimeedias; erinevad konkursid ja mängud noortele; propageeritakse eesti keele kasutamist teaduskeelena).	Pidev	HTM	HTM, MKM, sihtasutused, ülikoolid ja teadusasutused, teadusseltsid ja MTÜd, jt.	11 298	37 750	53 050	57 160	57 280	Teadushuvilised noored; Eesti avalikkus, avalik ja ettevõtlussektor; TA ja TA-ga assotsieerunud teadusseltsid	Üle tehnoloogia- ja arenduskeskuste ja erialaselt tegevuse soodne kasulava teaduse ja teadlaseks olemise prestiiži tõusule ühiskonnas. Loodud tingimused elanikkonnas huvi tõstmiseks vastu ning ligipääsu tagamiseks teaduse ja innovatsiooni saavutustele alasele infole ning sellest lähtuvalt innovatsiooni tõusule.	
	sh. teadusuudiste/-propaganda portaaleid	2007										
	sh. saatesarjad massimeedias	2007/2008										
	sh. konkursid ja mängud	2007/2008										
1.3	Soodustatakse üliõpilaste kaasamist teadusprojektidesse (nt. teadusprojekti edukuse üheks kriteeriumiks on üliõpilaste kaasatus). Toetatakse üliõpilaste uurimistööde sidumist ettevõtete vajadustega (nt. bakalaureuse- ja magistriröö materjali kogumine ettevõtetes). Töötatakse välja skeem ettevõtete toetamiseks kraadiõppurite praktika läbiviimisel (nt. kompenseerimaks praktikajuhendaja madalamat tootlikkust praktikandi juhendamise perioodil). Üliõpilaste varustamiseks ettevõtete loomiseks vajalike teadmiste ja oskustega toetatakse praktilise orientatsiooniga ettevõtluskursuste sissetoomist mitmetele erialadele.	Pidev	MKM	HTM, ETF, MKM, EAS, Innove, ülikoolid	1 000	2 000	15 000	15 000	15 000	Üliõpilased; ülikoolid jt. TA asutused; tegutsevad ettevõtted ning nende kooslused (nt. teadus- ja tehnoloogiapargid, klastrid, harulidud, TAKid)	Tõuseb doktoriõppe edukus; kasvab ettevõtetes töötavate teaduskraadiga personali arvukus, kasvab ettevõtetevaheline ning ettevõtete ning haridus- ja teadusasutuste vaheline koostöö; klastrite poolt loodava lisandväärtuse kasv	Koostöös ettevõtluspoliitika elluviimisega.
	sh. praktikatoetuse meetme väljatöötamine	2007										
	sh. praktikatoetuse meetme rakendamine	2008										
	sh. õppekavaarendus	2008/2009										
1.4	Vastavalt kõrgharidustrateegias sätestatule laiendatakse 2013. aastaks doktoriõpet 300 lõpetajani aastas (selleks suurendatakse järkjärgult doktoriõppe RKT-d; luuakse võimalused välisdoktorantide Eestisse tulekuks; toetatakse Eesti doktorantide õpet välismaal) ning tagatakse doktoriõppe toetusmeetmed (sh. doktoranditoetused ja doktorantide sotsiaaltagatised) ja kvaliteedihindamine; arendatakse doktorikoole; doktoriõpe ja doktorikoolid integreeritakse teaduse tippkeskustes ja tehnoloogia arendustekeskustes tehtava teadus- ja arendustööga.	Pidev	HTM	HTM, Archimedes, Innove, ETF, ülikoolid	129 300	235 500	250 000	274 500	303 200	Üliõpilased; ülikoolid ja teised teadusasutused, TAKid, teaduse tippkeskused, doktorikoolid	Tõuseb doktoriõppe efektiivsus ja kvaliteet ning paraneb erialaline vastavus ühiskonna ja majanduse vajadustele	Rahastatakse doktoriõppe riikliku koolitustellimuse ja õppetootuste osas kõrgharidustrateegia raames
	sh. võimalused välisdoktorantidel Eestisse tulekuks	2007										
	sh. doktorantide sotsiaaltagatiste süsteemi väljatöötamine	2007										
	sh. doktorantide sotsiaaltagatiste süsteemi rakendamine	2008										

1.5	Korraldatakse spetsialistide, õppejõudude, teadlaste ja inseneride karjäärimudelit nii, et see pakuks piisavalt arenguvõimalusi ja motiveeriks noori neid ameteid valima (sh. riiklikud teaduspreemiad). Tagatakse avalikus teenistuses teaduskraadide väärtustamine. Tagatakse naistele meestega võrdsed tingimused teadlaskarjääri jooksul.	Pidev	HTM, MKM	Ülikoolid ja teised teadus-asutused, erialaliidud: teadlaste Liit, Inseneride Liit, Arstide Liit, jt teadlaste eriala-organisatsioonid, kes tegelevad oma liikmete professionaalse karjäärimudeliga	7 760	7 760	8 220	8 770	9 430	Noored; õppejõud, teadustöötajad, insenerid, laiem avalikkus, avalik ja ettevõtlussektor	Rohkem noori valib teaduskraadi eeldava karjäärimudeli, kasvab teaduskraadiga inimkapitali arvukus, tõuseb teadlase kutse atraktiivsus ja maine ühiskonnas.	Vajalik erialaliitudega kooskõlastamine
	sh. Euroopa Teadlaste Harta ja Töölevõtmise Koodeksiga liitumine (või arvestamine)	2008										
1.6	Määratletakse järeldoktori staatus kui Eesti teadusgrupi juurde loodav, reeglina välismaalt tuleva noore teadlase jaoks ette nähtav ajutine töökoht. Suurendatakse järeldoktorite arvu ja luuakse atraktiivsed tingimused nende kohtade täitmiseks.	Pidev	HTM	HTM, ETF	6 540	15 000	16 500	18 150	19 970	Värskelt doktorikraadi kaitsnud teadlased	Järeldoktori grantide arvu märgatav tõus, teadlaskarjääri valinute arvu tõus.	
	sh. uue järeldoktori skeemi väljatöötamine	2007										
	sh. uutel alustel järeldoktorite rahastamise käivitamine	2007/2008										
1.7	Toetatakse ülikoolide ja teiste teadusasutuste tegevust välisteadlaste ja välismaal töötavate Eesti teadlaste Eestisse toomisel (sh. töötatakse välja ja käivitatakse repatrierumisskeem; kogutakse infot välismaal töötavate Eesti teadlaste kohta ja luuakse suhtluskanalid nendega kontaktide hoidmiseks).	alates 2007	HTM	HTM Archimedes ETF, Teaduste Akadeemia, Innove, ülikoolid		5 000	6 000	11 000	21 000	kõrge tasemega välismaalastest ja välismaal töötavad eestlastest teadlased	Eestis töötavate kõrgetasemeliste teadlaste ja õppejõudude arvu kasv	
	sh. repatrierumisskeemi väljatöötamine	2007										
	sh. repatrierumisskeemi käivitamine	2008										
	sh. info kogumine välismaal töötavate Eesti teadlaste kohata ja vastava suhtluskanali loomine	2007										
1.8	Luuakse tingimused tippteadlaste ja tippõppejõudude alaliste ametikohtade (<i>tenure</i>) loomiseks.	2010	HTM	HTM, korraldav sihtasutus					15 000	Teadlased ja õppejõud	Eestis töötavate tippteadlaste ja tippõppejõudude arvu kasv	
1.9	Soodustatakse teadlaste rahvusvahelist mobiilsust (sh. 7RP mobiilsusskeemidele vastava programmi loomine) ning vaba liikumist akadeemilise sfääri, avaliku sektori ja erasektori vahel nii, et see ei katkestaks akadeemilist karjääri.	Pidev	HTM, MKM	HTM, SA Archimedes, Teaduste Akadeemia, ülikoolid			5 000	10 000	10 000	Eesti ja välismaa teadlased, ülikoolid jt T&A-asutused, akadeemiline ja ettevõtlussektor.	Sektoritevahelise mobiilsuse kasv, ühisprojektide alustamine, uue teadusalase ja tehnoloogilise info levimine ja kontaktide paranemine TA jt. asutuste vahel	
	sh. 7RP mobiilsusskeemile vastava programmi loomine	2008										

Meede 2: Avaliku sektori TA&I korralduse tõhustamine													
Hindamine ja rahastamine													
2.1	Muudetakse hea tavana kõigil erialadel Eestis riigi poolt rahastatavate suuremahuliste T&A projektide, sh teaduse sihtfinantseerimise teemade retsenseerimine rahvusvaheliseks, kusjuures hinnanguid antakse võrdluses vastava ala maailmatasemega ja hinnangute kujundamisel arvestatakse ka valdkondade spetsiifilisi kvaliteedikriteeriume.	Pidev	HTM, MKM;	HTM, SA Archimedes, ETF, TKN			2 000	2 200	2 500	T&A projekte läbiviivad ja riiklike programme täitvad T&A asutused ja innovatiivsed ettevõtted,	Suuremahuliste T&A projektide, sh teaduse sihtfinantseerimise teemade ja riiklike programmide kvaliteedi ja tulemuslikkuse kasv		
	sh. rahvusvahelise retsenseerimise käivitamine	2008											
2.2	Teaduse evalveerimissüsteem kujundatakse selliseks, et evalveerimishindeid oleks tulevikus võimalik aluseks võtta rahastamisotsustele. Doktoritööde ja nendele vastavate teadussuundade evalveerimisel peetakse silmas nende omavahelisi seoseid.	Pidev	HTM;	HTM, SA Archimedes, TKN			6 000	6 000	6 000	T&A tegevusega ja doktoritöödega seotud füüsilised ja juriidilised isikud	Evalveerimine on sõltumatu ja objektiivne. Rahastamisotsuste tegemine on seostatud evalvatsioonitulemustega.		
	sh. evalveerimistulemustepõhine rahastamine	2008											
2.3	Suurendatakse teadusgruppide rahastamistaseme sõltuvust nende teadustasemest, tagades kõrge rahvusvahelise tasemega teadusgruppide eelisrahastamise.	2008	HTM	HTM, ETF, TKN, SA Archimedes			25 000	27 000	30 000	Ülikoolid jt teadusasutused, teaduse tippkeskused	T&A&I tulemuslikkuse ja kvaliteedi tõus		
2.4	Edendatakse maailmatasemel teadusuuringuid läbi teaduse tippkeskuste programmi (sh. uuring jooksva programmi tegevuse kohta; tippkeskuste programmi uue perioodi tingimuste väljatöötamine ning selle järgi uue perioodi käivitamine).	Pidev	HTM;	HTM, TKN, SA Archimedes	39 300	26 800	70 500	110 000	110 000	Teaduse tippkeskused	Teaduse tippkeskuste tulemuslikkuse ja töö kvaliteedi tõus		
	sh. uue perioodi tingimuste väljatöötamine	2007											
	sh. programmi uue perioodi väljakuulutamise	2008											
	sh. uuring jooksva programmi tegevuse kohta	2008											
2.5	Rahastatakse TA&I vastavate instrumentide kaudu (st grant-, baas- ja sihtfinantseerimine, teadus- ja arendusasutuste infrastruktuuri kulud, ETF-i ülalpidamiskulud). Vajadusel korraldatakse nimetatud instrumente, et oleks tagatud eri instrumentide kohane koostoime ja välditud dubleerimist.	Pidev	HTM	HTM, RM	565 076	633 769	735 650	816 110	910 970	T&A eelarvest rahastatavad T&A asutused ja teaduse tugistruktuurid	T&A süsteemi võimekuse ja kvaliteedi tõus		
	sh. analüüs teaduse rahastamise instrumentide funktsionaalsuse, koostoime ja kattuvuse kohta	2007											
	sh. otsused instrumentide korraldamiseks ja uutel tingimustel rahastamise korraldamine	2008											
2.6	T&A projektide hindamisel arvestatakse rakendatavust ühe kriteeriumina ning projekti interdistsiplinaarsust eelistatava faktorina. Võetakse arvesse projekti panust TA&I populariseerimisse, seoseid doktoritöödega ning jätkusuutlikkust.	alates 2007/2008	HTM, MKM,	HTM, MKM, EAS, TKN, SA Archimedes, ETF						Teadusprojekte rahastavad institutsioonid	Rakendatavuse komposiitindikaatori väljatöötamine, sektoritevahelise koostöö kasv	Rahastamine toimub olemasolevate instrumentide raames	
	sh. rakendusüritingute kvaliteedikriteeriumite määratlemine	2007											
	sh. rakendatavust stimuleeriva rahastamise käivitamine	2008											

2.7	Täiustatakse riigiasutuste poolt tellitavate uuringute kvaliteedi hindamise süsteemi ja tagatakse sõltumatu teaduslik ekspertiis nende kvaliteedi hindamiseks.	alates 2007/2008	HTM, RK	Tellitav töö			100	200	400	HTM, TKN, TA&I ekspertiisi tellivad ettevõtted	Uuringute kvaliteedi hindamise tingimused ja kord on välja töötatud ja seda kasutatakse ekspertiiside teostamisel	
	sh. uuringute kvaliteedi hindamise teenuse tingimuste väljatöötamine	2007										
	sh. uuringute kvaliteedi hindamise teenuse käivitamine	2008										
2.8	Toetatakse T&A asutuste ja ettevõtete osalemist rahvusvahelistes koostöövõrgustikes. Toetatakse Eesti teadlaste, teadusasutuste ja ettevõtete osalemist EL teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammides (sh. 6RP ja 7RP kaasfinantseerimine, rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud jms.).	Pidev	HTM, MKM, Archimedes, EAS	Archimedes, EAS, Teaduste Akadeemia	2 500	2 720	41 790	54 870	63 160	T&A asutused, innovatiivsed ettevõtted, MTÜd ja avaliku sektori asutused	Eesti T&A asutused ning innovatiivsed ettevõtted, MTÜd ja avaliku sektori asutused osalevad edukalt nii EÜ raamprogrammide teiste rahvusvaheliste programmide teaduse-, tehnoloogia- ja innovatsioonialases koostöös.	
	sh ettevõtete aktiveerimine, info vahendamine, partneriotsing, konsortiumide moodustumise toetamine	pidev	MKM	EAS								
	sh taotluste koostamisega seotud konsultatsioonide toetamine	pidev	MKM	EAS								Koostöös Ettevõtluspoliitika elluviimisega, meetme 3.2 eelarvest
	sh. garantiiskeemi väljatöötamine ja käivitamine	2008	MKM	KredEx								KredExi olemasoleva garantiifondi arvel, ei nõua eraldi rahastamist
2.9	Määratletakse täpsemalt baasfinantseerimise funktsioon ja järk-järgult suurendatakse selle osakaalu riiklikus T&A finantseerimises.	alates 2007/2008	HTM	HTM, teaduspoliitika komisjon			15 000	30 000	50 000	Baasfinantseerimise subjektid	Eesti T&A süsteemi tasakaalustatud rahastamine	
	sh. baasfinantseerimise funktsiooni täpsem määratlemine	2007										
	sh. baasfinantseerimise osakaalu suurendamine	alates 2008										
2.10	Soodustatakse teadusasutuste poolt välisprojektide ja -lepingute täitmist, pakkudes kaasfinantseerimist ja toetust osalemisega seotud kulude katteks (nt. taotluse kirjutamise toetamine).	pidev	HTM	HTM, MKM, EAS, SA Archimedes, ETF			1 000	1 000	1 000	T&A asutused, innovatiivsed ettevõtted, MTÜd ja avaliku sektori asutused	Eesti T&A asutused ning innovatiivsed ettevõtted, MTÜd ja avaliku sektori asutused osalevad edukalt nii EÜ raamprogrammide teiste rahvusvaheliste programmide teaduse-, tehnoloogia- ja innovatsioonialases koostöös	
	sh. taotluse kirjutamistoetuse juurutamine	2008										
2.11	Osaletakse riikidevahelistes teadusorganisatsioonide koordineeritavates ühisprogrammides ja infrastruktuuri ühisprojektides ning rahvusvahelistes võrdlusuuringutes. Kasutatakse ära riikidevaheliste teadusorganisatsioonide (CERN, EMBO, ESA, jne) pakutavad võimalused koostöök.	pidev	HTM	HTM, MKM	10 250	10 250	12 500	14 600	17 120	Teadlased ja uurimisgrupid ja T&A asutused	Eesti teadlased osalevad rahvusvahelistes koostööprojektides	Osaliselt rahastatakse meetme 2.8 MKM eelarvest

2.20	Era- ja avaliku sektori koostöös arendatakse pooltööstuslikes mahtudes katse- ja testimistöödeks vajalikku infrastruktuuri, eelistatult teadus- ja tehnoloogiaparkides.	alates 2009	MKM	MKM, HTM, ülikoolid ja T&A asutused, teaduspargid				50 000	50 000	Ettevõtete kooslused (teadus- ja tehnoloogiapargid, klastrid, haruliidud, tehnoloogia arenduskeskused)	Erasektori vajadused pooltööstuslikes mahtudes katse- ja testimistöödeks on tagatud vastava infrastruktuuri ja personaliga.
	sh. pooltööstuslike laborite arendamise toetuspõhimõtete väljatöötamine	2007									
<p>Meede 3: Ettevõtete innovatsioonivõimekuse kasvu suurendamine</p> <p>Ettevõtete tehnoloogiline uuening, arendusvõimekuse ja tootlikkuse kasv</p>											
3.1	Jätkatakse ja suurendatakse uute konkurentsivõimeliste tehnoloogiate, toodete, teenuste ja protsesside arendamisele suunatud projektide toetamist. Sealjuures arvestatakse eelistena ekspordile suunatud ning keskkonnasäästlikkust. Paljude traditsiooniliste majandusharude ettevõtete vajadustest lähtuvalt alustatakse toetuse pakkumist testimise ja sertifitseerimise, disaini ning tootlikkuse juhtimisega seotud projektidele, mis tehnoloogiaarendusega võrreldes on enamasti väiksema mahuga ega sisalda nii kõrgeid tehnoloogilisi riske, kuid mille jaoks paljudel Eesti ettevõtetel täna vajalikud oskused ja ressursid puuduvad.	pidev	MKM; T&A asutused, ülikoolid	MKM	122 000	140 000	170 000	170 000	170 000	Tegutsevad ettevõtted, TA asutused	Uute toodete ja teenuste arvu kasv, nendest saadava müügitulu osatähtsuse kasv ettevõtete käibes, ettevõtete TA&I investeeringute kasv osatähtsuse käibest, ettevõtete tootlikkuse kasv
	sh. programmi põhimõtete väljatöötamine uueks perioodiks	2007									
	sh. programmi käivitamine	2007									
3.2	Toetatakse strateegiliseks innovatsioonijuhtimiseks ja arendustegevuste läbiviimiseks vajalikku teadlikkuse ja kompetentsuse kasvu ettevõtetes, sh arendustöötajate (teadurid-insenerid, disainerid, turundusjuhid, arendusprojektide juhid) värbamise toetamist nii Eestist kui välismaalt; koolitust, nõustamist ja diagnostikat. Suurendatakse ettevõtete teadlikkust ja teadmisi intellektuaalomandist.	pidev	MKM	MKM	15 000	25 000	50 000	67 000	67 000	Erinevad ettevõtted	Ettevõtete TA&I investeeringute kasv osatähtsuse käibest; tööstusomandi kaitse taotlemisaktiivsuse kasv
	sh. arendustöötajate värbamisprogrammi tingimuste väljatöötamine ja käivitamine	2007									
	sh diagnostikateenuste pakkumine ettevõtetele, arengut piiravate pudelikaelte avastamine ja soovitusete andmine	Pidev	MKM	EAS; T&A asutused, ülikoolid, HTM							Koostöös Ettevõtluspoliitika elluviimisega
	sh ettevõtete nõustamine ja koolitus innovatsiooni, tehnoloogiate ja tootlikkusega seotud teemadel	Pidev	MKM	EAS; T&A asutused, ülikoolid, HTM							Koostöös Ettevõtluspoliitika elluviimisega
	sh. intellektuaalomandilased koolitused ettevõtetele	2007									

3.3	Toetatakse Eestist ja mujalt maailmast pärit tehnoloogiate ettevõtlusse rakendamist, sh. sobivate lahenduste otsinguid, vahendamist, eeluuringuid ja juurutamist (sh. tehnoloogiasirde uuringud, laenu- ja garantiiskeemid ning tehnoloogiasirde võrgustikus osalemine).	pidev	MKM	MKM		135 000	81 000	97 000	113 000	Kasvu- ja laienemisfaasis olevad või tootlikkuse kasvu võimaluste ammendumisest tingituna seisakusse sattunud tööstus- ja teenindussektori ettevõtted	Uudsete tehnoloogiate sissevool Eestisse, toetust kasutanud ettevõtete tootlikkuse märgatav (25-50%) kasv	Koostöös ettevõtluspoliitika elluviimisega, rahastatakse ettevõtluspoliitika meetmete eelarvest
	sh. tehnoloogiasirde eeluuringu toetamine	2007										Tehnoloogiasirde eeluuring käivitatakse TA&I projektide toetamise programmi koosseisus, rahastatakse meetme 3.1 eelarvest
	sh tehnoloogiasirde võrgustikus osalemine, päringute vahendamine ja partnerotsing											Rahastatakse meetme 2.8 eelarvest
	sh. tehnoloogiasirde laenu- ja garantiiskeemide väljatöötamine ja käivitamine	2007										Koostöös ettevõtluspoliitika elluviimisega, rahastatakse ettevõtluspoliitika meetmete eelarvest
3.4	Toetatakse ettevõtete ühistegevust ning majandusklastrite kujunemist (sh klastri vajadustest lähtuvat koolitust ja nõustamist, juurdepääsu tehnoloogilisele teabele ning ühiste tehnoloogiaarendus- või -kasutusprojektide algatamist, klastri ühisturundust, tellimuste jagamist ja ekspordikonsortsiumide loomist). Klastrite arendamisel on oluliseks eesmärgiks võtmetehnoloogiate aktiivne kasutuselevõtt ja seeläbi saavutatav tootlikkuse kasv.	pidev	MKM; T&A asutused, ülikoolid			5 000	18 000	23 000	23 000	Klastrina tegutsemisest huvitatud ettevõtete kooslused, T&A asutused	Ettevõtetevahelise koostöö kasv; ettevõtete ning haridus- ja teadusasutuste vahelise koostöö kasv; ekspordi osatähtsuse kasv ettevõtete käibes; klastrite poolt loodava lisandväärtuse kasv	Koostöös ettevõtluspoliitika elluviimisega, rahastatakse ettevõtluspoliitika meetmete eelarvest
	sh. klastriprogrammi väljatöötamine ja rakendamine	2007										
Uute innovaatiliste äriideede juurdevool ja ettevõteteks kasvamine												
3.5	Arendatakse teadus- ja tehnoloogiaparkide ning inkubaatorite, mille juures keskendutakse ettevõtetele pakutavate teenuste ja toetuste valiku laiendamisele, töötajate kvalifikatsiooni tõstmisele ning infrastruktuuri arendamisele. Soodustatakse koostööd rahvusvaheliste firmadega ning nende kaasamist teadus- ja tehnoloogiaparkidesse.	pidev	MKM; ülikoolid ja T&A ettevõtted, teadus- ja tehnoloogiapargid			25 000	130 000	132 600	132 600	Teadus- ja tehnoloogiapargid ja inkubaatorid	teadus- ja tehnoloogiamahukate asukasettevõtete arvu kasv parkides ja inkubaatorites; asukasettevõtete poolt loodava lisandväärtuse kasv; asukasettevõtetesse kaasatud (välis)investeeringute mahu kasv	
	sh. teadus- ja tehnoloogiaparkide investeeringute toetamise ja teenuste arendamise programmi väljatöötamine ning käivitamine	2008										Programmi väljatöötamine leiab aset kahe tänase programmi (ettevõtlusinkubatsiooni programm ning teadus- ja tehnoloogiaparkide investeeringute toetamise programm) ühendamise teel

3.6	Korraldatakse äriideede konkursse, mille rahaliste auhindadega kaasneb aktiivne mentorlus ning investori- ja/või partneriotsing, kindlustades sel moel auhinnatud äriidee realiseerumise jätkusuutliku ettevõtte.	pidev (iga-aastane)	MKM	EAS							Üliõpilased, ülikoolide liikmeskond	Aastas ca 20 äriplaani koostamine ja edasiarendamine, 10 uue ettevõtte asutamine	Tegevuse eelarve sisaldub innovatsiooniteadlikkuse programmi eelarves (meede 4.5)
3.7	Teostatakse varajase faasi omakapitaliinvesteeringuid alg- ja arengufaasis olevate teadus- ja tehnoloogiamahukate ettevõtete kapitalipuuduse leevendamiseks (sh. Arengufondi käivitamine).	2007	MKM	MKM Arengufond (juhul kui antud fond luuakse)		100 000	100 000	100 000	100 000			Tehnoloogiamahukate ettevõtete kasvu kiirenemine; kesk-kõrg- ja kõrgtehnoloogiliste majandusharude osatähtsuse suurenemine lisandväärtuses, ekspordis ja tööhõives	
	sh. Arengufondi käivitamine	2007											
	sh. omakapitaliinvesteeringute teostamine	2007											
Teadmiste ja tehnoloogiiasiire													
3.8	Jätkatakse tehnoloogiiasiirdeüksuste väljaarendamist üli- ja kõrgkoolides ning ettevõtlust soosivate ja teadustulemuste kommersialiseerimist toetavate hoiakute, oskuste ja praktikate kujundamist üli- ja kõrgkoolide liikmeskonna hulgas (SPINNO+ programm). Luuakse paindlikud võimalused prototüübfraasi finantseerimiseks.	pidev	MKM; HTM	T&A asutused, ettevõtted	15 000	30 000	33 000	27 000	34 000		Ülikoolide liikmeskond, (TAKid, pargid)	Turule viidud uute toodete ja teenuste arvu kasv, T&A asutuste tulu kasv intellektuaalomandi realiseerimisest ning ettevõtetega sõlmitud T&A lepingutest	
	sh. SPINNO+ programmi väljakujundamine ja käivitamine, sh prototüübfraasi toetuse pakkumine	2007											
3.9	Käivitatakse uusi tehnoloogia arenduskeskuseid ja toetatakse olemasolevate tehnoloogia arenduskeskuste tegevust pikaajaliste ning turule orienteeritud koostööprojektide algatamisel ja läbiviimisel ettevõtete ja T&A asutuste koostöös.	pidev	MKM	EAS	20 000	80 470	135 000	135 000	140 000		Tegutsevad TAKid, TA asutused ja arendusvõimekad ettevõtted	Uute toodete/tehnoloogiate arvu kasv; TAKis osalevate ettevõtete ekspordikäibe ja lisandväärtuse kasv; patente/patenditaotluste ja kasulike mudelite arvu kasv; TAKiga seotud teemades kaitstud teaduskraadide arvu kasv	
Meede 4: Eesti pikaajalise arengule suunatud poliitika kujundamine													
4.1	Töötatakse välja ning rakendatakse intellektuaalomandi kaitsmisaktiivsuse kasvule suunatud meetmeid, sh tõstetakse ühiskonna teadlikkust ja teadmisi intellektuaalomandist ning väärtustatakse intellektuaalomandi kaitset riiklike TA&I toetusprogrammide tingimuste kujundamisel.		MKM, HTM				3 000	4 000	4 000		Ülikoolid jt teadusasutused ning ettevõtted	Intellektuaalse omandi kaitse on tõhus, kasvanud on patente arvu	
	sh. intellektuaalomandi poliitikat nõustava töögrupi ellukutsumine, IO poliitikaraamistiku koostamine	2008											
	sh. poliitikaraamistiku elluviimine	2008											
4.2	Analüüsitakse maksusoodustuste mõju ja teiste maade praktikate teaduse ja innovatsiooni arendamisel ning rakendatakse ellu selleks otstarbeks efektiivsed ettevõtete ja/või T&A asutuste maksusoodustused.	2008	HTM, MKM								Lisaks asutustele peaks soodustused laienema ka neis töötavatele spetsialistidele		Ei nõua täiendavaid eelarvelisi vahendeid

4.3	Stimuleeritakse nõudluse kasvu uute tehnoloogiate järele (nt transport, energia, keskkond, tervishoid, haridus ja side). Funktsionaalsed nõuded määratakse avaliku sektori riigihangetes kindlaks viisil, mis jätab äriühingutele võimalikult laia valiku innovatiivsete lahenduste pakkumiseks. Levitatakse teadusuuringuid, innovatsiooni ja professionaalset disaini väärtustavaid häid tavasid riigihangete läbiviijate seas.	alates 2008 pidev	MKM								Kõik majandussektorid		Ei nõua täiendavaid eelarvelisi vahendeid
4.4	Käivitatakse riiklik tuleviku- ja tehnoloogiaseire ning sektoraalsed/klastripõhised uuringud, et määratleda Eesti pikaajalised arenguvisionid, perspektiivsed (niši)valdkonnad ja sektorid ning toetada strateegilise mõtlemise arengut nii era- kui avalikus sektoris. Varustatakse T&A asutusi ja kõrgkooli regulaarse informatsiooniga majandussektorite ja tööstusharude käekäigu ja tulevikutrendide kohta.	alates 2007 pidev	HTM, MKM,			20 000	23 000	25 000	28 000		Kõik majandussektorid	(Majandus)poliitilised otsused tuginevad seirel ja uuringute tulemustel	
	sh. arenguseire elluviimine Arengufondi baasil (juhul kui antud fond luuakse)	alates 2007											
	sh. kõrghariduse ja teaduse analüüsikeskuste loomine	2008											
4.5	Kujundatakse välja innovatsiooni toetavaid hoiakuid riigi tasandil. Tõstetakse Eesti elanike innovatsiooniteadlikkust ning väärtustatakse innovaatilist ettevõtlust.	alates 2007 pidev	MKM		10 000	16 000	19 000	17 250	17 250		Kasvab innovatsiooni väärtustamine majanduses ja ühiskonnas	Tegemist on rahastamisinstrumendiga, mis võimaldab rahastada erinevatele sihtgruppidele suunatud projekte (pole kitsalt ettevõtluskeskne)	
	sh. innovatsiooniteadlikkuse programmi elluviimine ja arendamine	2007											
4.6	Levitatakse head tava, mille kohaselt avaliku sektori poolt tellitavate uuringutega kaasneb tulemuste tutvustamine ning laiapõhjalise diskussiooni käivitamine. Töötatakse välja abinõude süsteem, mis motiveerib teadlasi oma töö tulemusi avalikkusele arusaadavalt ja huvipakkuvalt esitama ning toetab teadustulemuste laialdast levikut ühiskonnas.	alates 2008 pidev	HTM;	HTM, teaduspoliitika komisjon, TKN, ETF, EAS,							Akadeemiline ja ettevõtlussektor, teaduse, tehnoloogia ja innovatsiooni-huvilised ühiskonnaliikmed	Kasvab ühiskonna informeeritus ja huvi teaduse, tehnoloogia ja innovatsiooni saavutuste vastu.	Ei nõua täiendavaid eelarvelisi vahendeid
4.7	Tõstetakse administratiivset suutlikkust ning arendatakse välja ja juurutatakse meetmete tulemuslikkuse hindamise süsteem (innovatsiooni- ja hariduspoliitika uuringute programm).	2007	MKM, HTM	MKM, HTM, TA&I tugistruktuurid		10 000	20 000	20 000	20 000		TA&I süsteem, Teadlased, üliõpilased, ametnikud, poliitikud, ettevõtjad, jne	Innovatsiooni- ja hariduspoliitika valikute parem mõistmine ühiskonnas, efektiivsem ja järjekindlam poliitika	
	sh. innovatsiooni- ja hariduspoliitika uuringute programmi väljatöötamine ja käivitamine	2007											
4.8	Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialast koostööd koordineerivad ministeeriumite teadusega tegelevad üksused koos TAN-i bürooga.	pidev	HTM, TANI büroo	ministeeriumid, TANI büroo							T&A süsteem	T&A süsteemi osade tegevus on tasakaalus ja koordineeritud.	Rahastamine ministeeriumite juhtimiskuludest
4.9	Ministeeriumite oma valitsemisala eesmärkidele suunatud T&A tegevus	pidev	kõik ministeeriumid		90 377	109 719	96 218	96 820	97 408				

Tabel 3. Tegevuste rahastamine (tuh. krooni) finantseerimisallikate ja aastate lõikes.

	Tegevus	Finantseerimisallikas	2006	2007	2008	2009	2010
RP	TA & I strateegia võtmevaldkondades ning riigi sotsiaalmajandusliku ja kultuurilise arengu seisukohalt oluliste valdkondades riiklike TA programmide ettevalmistamine, käivitamine ja juhtimine ning finantseerimine. Programmid fookuseeritakse juba olemasoleva kõrge tasemega teadusvaldkondadele, mis ühtlasi on ka olulised Eesti majandusele niisugusel määral, et oleks võimalik saavutada erasektori aktiivne osalus (sh. rahaline panus).	RP HTM RE	8 640	14 370	11 870	12 870	2 870
		RP HTM ELSF			20 000	120 000	240 000
		RP HTM Lisa			20 000		
		RP MKM RE					
		RP MKM ELSF			30 000	60 000	60 000
		RP MKM Lisa				15 000	90 000
		RP Teised RE					
1.1	Töötatakse välja ja viiakse ellu meetmete kompleks põhi- ja gümnaasiumihariduse astmetel õpilastes sügavama huvi äratamiseks teaduse- ja tehnoloogiate vastu (sh. toetatakse riiklikult tehnika- ja loodusemajasid, õpilaste teaduslikke ühinguid, TÜ teaduskooli, TLÜ Õpilaskadeemia jne.; toetatakse üleriigilisi ja rahvusvahelisi aineolümpiaade; lisaks olemasolevatele luuakse stipendiumid põhi- ja gümnaasiumihariduse õpilastele loodusteaduste ja tehnika valdkonnas).	1.1 HTM RE	5 446	4 975	5 670	6 220	6 810
		1.1 HTM ELSF					
		1.1 MKM RE					
		1.1 MKM ELSF					
		1.1 Teised RE					
1.2	Populariseeritakse ühiskonnas teadust, teadusharidust ja innovatsiooni ning propageeritakse teaduslikku maailmavaadet ja eetilisi põhiväärtusi (sh. toetatakse teaduseltside ning SA Teaduskeskus AHHA, SA Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus jt. teadust avalikkusele tutvustavaid keskusi; luuakse/arendatakse teadusuudiste/-propaganda portaaleid (nt. ETIS); teadust propageerivad saatesarjad ja artiklid massimeedias; erinevad konkursid ja mängud noortele; propageeritakse eesti keele kasutamist teaduskeelena).	1.2 HTM RE	11 298	37 750	53 050	7 160	7 280
		1.2 HTM ELSF				50 000	50 000
		1.2 MKM RE					
		1.2 MKM ELSF					
		1.2 Teised RE					
1.3	Soodustatakse üliõpilaste kaasamist teadusprojektidesse (nt. teadusprojekti edukuse üheks kriteeriumiks on üliõpilaste kaasatus). Toetatakse üliõpilaste uurimistöde sidumist ettevõtete vajadustega (nt. bakalaureuse- ja magistritöö materjali kogumine ettevõtetes). Töötatakse välja skeem ettevõtete toetamiseks kraadiõppurite praktika läbiviimisel (nt. kompenseerimaks praktikajuhendaja madalamat tootlikkust praktikandi juhendamise perioodil). Üliõpilaste varustamiseks ettevõtete loomiseks vajalike teadmiste ja oskustega toetatakse praktilise orientatsiooniga ettevõtluskursuste sissetoomist mitmetele erialadele.	1.3 HTM RE					
		1.3 HTM ELSF					
		1.3 MKM RE					
		1.3 MKM ELSF	1 000	2 000	15 000	15 000	15 000
		1.3 Teised RE					
	Sh ettevõtluspoliitika raames 1.3 MKM ettev ELSF	1 000	2 000	3 000	3 000	3 000	
1.4	Vastavalt kõrgharidusstrateegias sätestatule laiendatakse 2013. aastaks doktoriõpet 300 lõpetajani aastas (selleks suurendatakse järkjärgult doktoriõppe RKT-d; luuakse võimalused välisdoktorantide Eestisse tulekuks; toetatakse Eesti doktorantide õpet välismaal) ning tagatakse doktoriõppe toetusmeetmed (sh. doktoranditoetused ja doktorantide sotsiaaltagatised) ja kvaliteedihindamine; arendatakse doktorikoole; doktoriõpe ja doktorikoolid integreeritakse teaduse tippkeskustes ja tehnoloogia	1.4 HTM RE	101 300	185 500	213 500	232 500	254 700
		1.4 HTM ELSF	28 000	50 000	35 000	42 000	48 500
		1.4 MKM RE					
		1.4 MKM ELSF					
		1.4 Teised RE					
	Sh kõrgharidusstrateegia raames 1.4 HTM kõrgh RE	101 300	185 500	193 500	210 500	230 500	

	arendustekeskustes tehtava teadus- ja arendustööga.	1.4 HTM kõrgh ELSF	28 000	31 000			
1.5	Korraldatakse spetsialistide, õppejõudude, teadlaste ja inseneride karjäärimudelit nii, et see pakuks piisavalt arenguvõimalusi ja motiveeriks noori neid ameteid valima (sh. riiklikud teaduspreemiad). Tagatakse avalikus teenistuses teaduskraadide väärtustamine. Tagatakse naistele meestega võrdsed tingimused teadlaskarjääri jooksul.	1.5 HTM RE	7 760	7 760	8 220	8 770	9 430
		1.5 HTM ELSF					
		1.5 MKM RE					
		1.5 MKM ELSF					
		1.5 Teised RE					
1.6	Määratletakse järeldoktori staatus kui Eesti teadusgrupi juurde loodav, reeglina välismaalt tulev noore teadlase jaoks ette nähtav ajutine töökoht. Suurendatakse järeldoktorite arvu ja luuakse atraktiivsed tingimused nende kohtade täitmiseks.	1.6 HTM RE	6 540	8 000	8 800	9 680	10 650
		1.6 HTM ELSF		7 000	7 700	8 470	9 320
		1.6 MKM RE					
		1.6 MKM ELSF					
		1.6 Teised RE					
1.7	Toetatakse ülikoolide ja teiste teadusasutuste tegevust välisteadlaste ja välismaal töötavate Eesti teadlaste Eestisse toomisel (sh. töötatakse välja ja käivitatakse repatrierumiskeem; kogutakse infot välismaal töötavate Eesti teadlaste kohta ja luuakse suhtluskanalid nendega kontaktide hoidmiseks).	1.7 HTM RE					
		1.7 HTM ELSF		5 000	6 000	11 000	21 000
		1.7 MKM RE					
		1.7 MKM ELSF					
		1.7 Teised RE					
1.8	Luuakse tingimused tippteadlaste ja tippõppejõudude alaliste ametikohtade (<i>tenure</i>) loomiseks.	1.8 HTM RE					15 000
		1.8 HTM ELSF					
		1.8 MKM RE					
		1.8 MKM ELSF					
		1.8 Teised RE					
1.9	Soodustatakse teadlaste rahvusvahelist mobiilsust (sh. 7RP mobiilsusskeemidele vastava programmi loomine) ning vaba liikumist akadeemilise sfääri, avaliku sektori ja erasektori vahel nii, et see ei katkestaks akadeemilist karjääri.	1.9 HTM RE			5 000	10 000	10 000
		1.9 HTM ELSF					
		1.9 MKM RE					
		1.9 MKM ELSF					
		1.9 Teised RE					
2.1	Muudetakse hea tavana kõigil erialadel Eestis riigi poolt rahastatavate suuremahuliste T&A projektide, sh teaduse sihtfinantseerimise teemade retsenseerimine rahvusvaheliseks, kusjuures hinnanguid antakse võrdluses vastava ala maailmatasemega ja hinnangute kujundamisel arvestatakse ka valdkondade spetsiifilisi kvaliteedikriteeriume.	2.1 HTM RE			2 000	2 200	2 500
		2.1 HTM ELSF					
		2.1 MKM RE					
		2.1 MKM ELSF					
		2.1 Teised RE					
2.2	Teaduse evalveerimissüsteem kujundatakse selliseks, et evalveerimishindeid oleks tulevikus võimalik aluseks võtta rahastamisotsustele. Doktoripõppekavade ja nendele vastavate teadussuundade evalveerimisel peetakse silmas nende omavahelisi seoseid.	2.2 HTM RE			6 000	6 000	6 000
		2.2 HTM ELSF					
		2.2 MKM RE					
		2.2 MKM ELSF					
		2.2 Teised RE					
2.3	Suurendatakse teadusgruppide rahastamistaseme sõltuvust nende teadustasemest, tagades kõrge rahvusvahelise tasemega teadusgruppide eelisrahastamise.	2.3 HTM RE				27 000	30 000
		2.3 HTM ELSF					
		2.3 HTM Lisa			25 000		
		2.3 MKM RE					
		2.3 MKM ELSF					
		2.3 Teised RE					

2.4	Edendatakse maailmatasemel teadusuuringuid läbi teaduse tippkeskuste programmi (sh. uuring jooksva programmi tegevuse kohta; tippkeskuste programmi uue perioodi tingimuste väljatöötamine ning selle järgi uue perioodi käivitamine).	2.4 HTM RE	39 300	26 800			
		2.4 HTM ELSF			40 500	110 000	110 000
		2.4 HTM Lisa			30 000		
		2.4 MKM RE					
		2.4 MKM ELSF					
		2.4 Teised RE					
2.5	Rahastatakse TA&I vastavate instrumentide kaudu (st grant-, baas- ja sihtfinantseerimine, teadus- ja arendusasutuste infrastruktuuri kulud, ETF-i ülalpidamiskulud). Vajadusel korrastatakse nimetatud instrumente, et oleks tagatud eri instrumentide kohane koostoime ja välditud dubleerimist.	2.5 HTM RE	565 076	633 769	637 650	816 110	910 970
		2.5 HTM ELSF					
		2.5 HTM Lisa			98 000		
		2.5 MKM RE					
		2.5 MKM ELSF					
		2.5 Teised RE					
2.6	T&A projektide hindamisel arvestatakse rakendatavust ühe kriteeriumina ning projekti interdistsiplinaarsust eelistatava faktorina. Võetakse arvesse projekti panust TA&I populariseerimisse, seoseid doktoritööpega ning jätkusuutlikkust.	2.6 HTM RE					
		2.6 HTM ELSF					
		2.6 MKM RE					
		2.6 MKM ELSF					
		2.6 Teised RE					
2.7	Täiustatakse riigiasutuste poolt tellitavate uuringute kvaliteedi hindamise süsteemi ja tagatakse sõltumatu teaduslik ekspertiis nende kvaliteedi hindamiseks.	2.7 HTM RE					
		2.7 HTM ELSF			100	200	400
		2.7 MKM RE					
		2.7 MKM ELSF					
		2.7 Teised RE					
2.8	Toetatakse T&A asutuste ja ettevõtete osalemist rahvusvahelistes koostöövõrgustikes. Toetatakse Eesti teadlaste, teadusasutuste ja ettevõtete osalemist EL teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammides (sh. 6RP ja 7RP kaasfinantseerimine, rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud jms.).	2.8 HTM RE	500	720	17 790	38 870	46 160
		2.8 HTM ELSF		1 000	1 000	11 000	12 000
		2.8 HTM Lisa			20 000		
		2.8 MKM RE	2 000	1 000	3 000	3 000	3 000
		2.8 MKM ELSF					
		2.8 MKM Lisa				2 000	2 000
		2.8 Teised RE					
2.9	Määratletakse täpsemalt baasfinantseerimise funktsioon ja järk-järgult suurendatakse selle osakaalu riiklikus T&A finantseerimises.	2.9 HTM RE				30 000	50 000
		2.9 HTM ELSF					
		2.9 HTM Lisa			15 000		
		2.9 MKM RE					
		2.9 MKM ELSF					
		2.9 Teised RE					
2.10	Soodustatakse teadusasutuste poolt välisprojektide ja -lepingute täitmist, pakkudes kaasfinantseerimist ja toetust osalemisega seotud kulude katteks (nt. taotluse kirjutamise toetamine).	2.10 HTM RE					
		2.10 HTM ELSF			1 000	1 000	1 000
		2.10 MKM RE					
		2.10 MKM ELSF					
		2.10 Teised RE					
2.11	Osaletakse riikidevahelistes teadusorganisatsioonide koordineeritavates ühisprogrammides ja infrastruktuuri ühisprojektides ning rahvusvahelistes võrdlusuuringutes. Kasutatakse ära	2.11 HTM RE	10 250	10 250	12 500	14 600	17 120
		2.11 HTM ELSF					
		2.11 MKM RE					
		2.11 MKM ELSF					

	riikidevaheliste teadusorganisatsioonide (CERN, EMBO, ESA, jne) pakutavad võimalused koostöök.	2.11 Teised RE					
2.12	Võetakse kasutusele EL soovitusi arvestav teadusklassifikaator.	2.12 HTM RE					
		2.12 HTM ELSF					
		2.12 MKM RE					
		2.12 MKM ELSF					
		2.12 Teised RE					
2.13	Tagatakse teadusraamatukogude varustus kõikide teadusharude tähtsamate andmebaasidega (sh. teadus- ja arhiiviraamatukogudele ajakirjade ning andmebaaside ühis- ja individuaalhangete toetamine).	2.13 HTM RE	50 950	50 950	62 000	62 000	72 000
		2.13 HTM ELSF					
		2.13 MKM RE					
		2.13 MKM ELSF					
		2.13 Teised RE					
2.14	Kaasajastatakse T&A infrastruktuur vastavalt dokumentidele „Teadus- ja arendustegevuse infrastruktuuri arendamise programmile” ja „Akadeemilist kõrgharidust, teadust ja innovatsiooni toetava infrastruktuuri kaasajastamise strateegilistele alused” (sh. TAA investeeringud, EAS infrastruktuuriprogramm).	2.14 HTM RE	10 112	5 116			
		2.14 HTM ELSF		52 000	52 000	873 500	895 000
		2.14 HTM Lisa			40 000		
		2.14 MKM RE	250 000				
		2.14 MKM ELSF		70 000	10 000		
		2.14 Teised RE					
2.15	Tugevdatakse koostööd ja spetsialiseerumist ülikoolide ja teiste teadusasutuste vahel. Tagatakse suuremahulise infrastruktuuri ühiskasutus.	2.15 HTM RE			3 000	4 000	5 000
		2.15 HTM ELSF					
		2.15 MKM RE					
		2.15 MKM ELSF					
		2.15 Teised RE					
2.16	Arendatakse välja üle-eestiline tuumiklaborite (infrastruktuuri ühiskasutuse) võrk, pidades silmas eeskätt Läänemere regiooni vajadusi, rajatakse baaslaborid (sertifitseeritud laborid) ja suurendatakse nende võimekust tööstusettevõtetele teenuste osutamisel.	2.16 HTM RE					
		2.16 HTM ELSF			5 000	5 000	5 000
		2.16 MKM RE					
		2.16 MKM ELSF					
		2.16 Teised RE					
2.17	Luuakse Eesti teadlastele võimalused efektiivselt kasutada üle-euroopalisi teaduskomplekse. Integreeritakse riikidevahelistesse teadusorganisatsioonide ja infrastruktuuriobjektide töösse. Tagatakse rahvusvaheliste TA&I hajusinfrastruktuuride (andmeside, arvutusressurs, andmete kogumise võrgud, jne) Eesti-poolne olemasolu ja efektiivne arendamine.	2.17 HTM RE			10 000	20 000	30 000
		2.17 HTM ELSF					
		2.17 MKM RE					
		2.17 MKM ELSF					
		2.17 Teised RE					
2.18	Tagatakse T&A asutuste, sh teadusraamatukogude, teaduslike, kultuuriväärtuslike ja andme-kogude täiendamine ja säilitamiseks vajalikud tingimused	2.18 HTM RE	12 600	13 000	14 000	15 000	15 000
		2.18 HTM ELSF					
		2.18 MKM RE					
		2.18 MKM ELSF					
		2.18 Teised RE					
2.19	Suurendatakse Tallinna ja Tartu linnavalitsuste teadlikkust ja tugevdatakse koostööd nende linnade TA&I infrastruktuuri toetamisel ja teadmiste rakendamisel.	2.19 HTM RE					
		2.19 HTM ELSF					
		2.19 MKM RE					
		2.19 MKM ELSF					

		2.19 Teised RE					
2.20	Era- ja avaliku sektori koostöös arendatakse pooltööstuslikes mahtudes katse- ja testimistöodeks vajalikku infrastruktuuri, eelistatult teadus- ja tehnoloogiaparkides.	2.20 HTM RE					
		2.20 HTM ELSF					
		2.20 MKM RE					
		2.20 MKM ELSF					
		2.20 MKM Lisa			50 000	50 000	
		2.20 Teised RE					
3.1	Jätkatakse ja suurendatakse uute konkurentsivõimeliste tehnoloogiate, toodete, teenuste ja protsesside arendamisele suunatud projektide toetamist. Sealjuures arvestatakse eelistena ekspordile suunatud ning keskkonnasäästlikkust. Paljude traditsiooniliste majandusharude ettevõtete vajadustest lähtuvalt alustatakse toetuse pakkumist testimise ja sertifitseerimise, disaini ning tootlikkuse juhtimisega seotud projektidele, mis tehnoloogiaarendusega võrreldes on enamasti väiksema mahuga ega sisalda nii kõrgeid tehnoloogilisi riske, kuid mille jaoks paljudel Eesti ettevõtetel täna vajalikud oskused ja ressursid puuduvad.	3.1 HTM RE					
		3.1 HTM ELSF					
		3.1 MKM RE					
		3.1 MKM ELSF	122 000	140 000	170 000	170 000	170 000
		3.1 Teised RE					
3.2	Toetatakse strateegiliseks innovatsioonijuhtimiseks ja arendustegevuste läbiviimiseks vajalikku teadlikkuse ja kompetentsuse kasvu ettevõtetes, sh arendustöötajate (teadurid-insenerid, disainerid, turundusjuhid, arendusprojektide juhid) värbamise toetamist nii Eestist kui välismaalt; koolitust, nõustamist ja diagnostikat. Suurendatakse ettevõtete teadlikkust ja teadmisi intellektuaalomandist.	3.2 HTM RE					
		3.2 HTM ELSF					
		3.2 MKM RE					
		3.2 MKM ELSF	15 000	25 000	50 000	67 000	67 000
		3.2 Teised RE					
3.3	Toetatakse Eestist ja mujalt maailmast pärit tehnoloogiate ettevõtlusse rakendamist, sh. sobivate lahenduste otsinguid, vahendamist, eeluuringuid ja juurutamist (sh. tehnoloogiasirde uuringud, laenu- ja garantiiskeemid ning tehnoloogiasirde võrgustikus osalemine).	3.3 HTM RE					
		3.3 HTM ELSF					
		3.3 MKM RE					
		3.3 MKM ELSF		135 000	90 000	125 000	125 000
		3.3 Teised RE					
		Sh ettevõtluspoliitika raames 3.3 MKM ettev ELSF		135 000	90 000	125 000	125 000
3.4	Toetatakse ettevõtete ühistegevust ning majandusklastrite kujunemist (sh klastri vajadustest lähtuvat koolitust ja nõustamist, juurdepääsu tehnoloogilisele teabele ning ühiste tehnoloogiaarendus- või -kasutusprojektide algatamist, klastri ühisturundust, tellimuste jagamist ja ekspordikonsortiumide loomist). Klastrite arendamisel on oluliseks eesmärgiks võtmetehnoloogiate aktiivne kasutuselevõtt ja seeläbi saavutatav tootlikkuse kasv.	3.4 HTM RE					
		3.4 HTM ELSF					
		3.4 MKM RE					
		3.4 MKM ELSF	5 000	18 000	23 000	23 000	
		3.4 Teised RE					
		Sh ettevõtluspoliitika raames 3.4 MKM ettev ELSF		5 000	18 000	23 000	23 000
3.5	Arendatakse teadus- ja tehnoloogiaparkide ning inkubaatoreid, mille juures keskendatakse ettevõtetele pakutavate teenuste ja toetuste valiku laiendamisele, töötajate kvalifikatsiooni tõstmisele ning infrastruktuuri arendamisele. Soodustatakse koostööd rahvusvaheliste firmadega ning nende kaasamist teadus- ja tehnoloogiaparkidesse.	3.5 HTM RE					
		3.5 HTM ELSF					
		3.5 MKM RE					
		3.5 MKM ELSF	25 000	130 000	132 600	132 600	
		3.5 Teised RE					

3.6	Korraldatakse äriideede konkursse, mille rahaliste auhindadega kaasneb aktiivne mentorlus ning investori- ja/või partneriotsing, kindlustades sel moel auhinnatud äriidee realiseerumise jätkusuutliku ettevõtte.	3.6 HTM RE					
		3.6 HTM ELSF					
		3.6 MKM RE					
		3.6 MKM ELSF					
		3.6 Teised RE					
3.7	Teostatakse varajase faasi omakapitaliinvesteeringuid alg- ja arengufaasis olevate teadus- ja tehnoloogiamahukate ettevõtete kapitalipuuduse leevendamiseks (sh. Arengufondi käivitamine).	3.7 HTM RE					
		3.7 HTM ELSF					
		3.7 MKM RE		100 000	100 000	100 000	100 000
		3.7 MKM ELSF					
		3.7 Teised RE					
3.8	Jätkatakse tehnoloogiaäriideede väljarendamist üli- ja kõrgkoolides ning ettevõtetel soovivate ja teadustulemuste kommercialiseerimist toetavate hoiakute, oskuste ja praktikate kujundamist üli- ja kõrgkoolide liikmeskonna hulgas (SPINNO+ programm). Luuakse paindlikud võimalused prototüübifaasi finantseerimiseks.	3.8 HTM RE					
		3.8 HTM ELSF					
		3.8 MKM RE					
		3.8 MKM ELSF	15 000	30 000	33 000	27 000	34 000
		3.8 Teised RE					
3.9	Käivitatakse uusi tehnoloogia arenduskeskuseid ja toetatakse olemasolevate tehnoloogia arenduskeskuste tegevust pikaajaliste ning turule orienteeritud koostööprojektide algatamisel ja läbiviimisel ettevõtete ja T&A asutuste koostöös.	3.9 HTM RE					
		3.9 HTM ELSF					
		3.9 MKM RE					
		3.9 MKM ELSF	20 000	80 470	135 000	135 000	140 000
		3.9 Teised RE					
4.1	Töötatakse välja ning rakendatakse intellektuaalomandi kaitsmisaktiivsuse kasvule suunatud meetmeid, sh tõstetakse ühiskonna teadlikkust ja teadmisi intellektuaalomandist ning väärtustatakse intellektuaalomandi kaitsset riiklike TA&I toetusprogrammide tingimuste kujundamisel.	4.1 HTM RE					
		4.1 HTM ELSF					
		4.1 MKM RE					
		4.1 MKM ELSF					
		4.1 MKM Lisa			3 000	4 000	4 000
4.1 Teised RE							
4.2	Analüüsitakse maksusoodustuste mõju ja teiste maade praktikate teaduse ja innovatsiooni arendamisel ning rakendatakse ellu selleks otstarbeks efektiivsed ettevõtete ja/või T&A asutuste maksusoodustused.	4.2 HTM RE					
		4.2 HTM ELSF					
		4.2 MKM RE					
		4.2 MKM ELSF					
		4.2 Teised RE					
4.3	Stimuleeritakse nõudluse kasvu uute tehnoloogiate järele (nt transport, energia, keskkond, tervishoid, haridus ja side). Funktsionaalsed nõuded määratakse avaliku sektori riigihangetes kindlaks viisil, mis jätab äriühingutele võimalikult laia valiku innovatiivsete lahenduste pakkumiseks. Levitatakse teadusuuringuid, innovatsiooni ja professionaalset disaini väärtustavaid häid tavasid riigihangete läbiviijate seas.	4.3 HTM RE					
		4.3 HTM ELSF					
		4.3 MKM RE					
		4.3 MKM ELSF					
		4.3 Teised RE					
4.4	Käivitatakse riiklik tuleviku- ja tehnoloogiaseire ning sektoraalsed/klastripõhised uuringud, et määratleda Eesti pikaajalised arenguvisionid, perspektiivsed (niši)valdkonnad ja sektorid ning toetada strateegilise mõtlemise arengut nii era- kui avalikus sektoris. Varustatakse T&A asutusi	4.4 HTM RE					
		4.4 HTM ELSF			3 000	5 000	8 000
		4.4 MKM RE	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
		4.4 MKM ELSF					
		4.4 Teised RE					

	ja kõrgkoole regulaarse informatsiooniga majandussektorite ja tööstusharude käekäigu ja tulevikutrendide kohta.						
4.5	Kujundatakse välja innovatsiooni toetavad hoiakud riigi tasandil. Tõstetakse Eesti elanike innovatsiooniteadlikkust ning väärtustatakse innovaatilist ettevõtlust.	4.5 HTM RE					
		4.5 HTM ELSF					
		4.5 MKM RE					
		4.5 MKM ELSF	10 000	16 000	19 000	17 250	17 250
		4.5 Teised RE					
4.6	Levitatakse head tava, mille kohaselt avaliku sektori poolt tellitavate uuringutega kaasneb tulemuste tutvustamine ning laiapõhjalise diskussiooni käivitamine. Tõtatakse välja abinõude süsteem, mis motiveerib teadlasi oma töö tulemusi avalikkusele arusaadavalt ja huvipakkuvalt esitama ning toetab teadustulemuste laialdast levikut ühiskonnas.	4.6 HTM RE					
		4.6 HTM ELSF					
		4.6 MKM RE					
		4.6 MKM ELSF					
		4.6 Teised RE					
4.7	Tõstetakse administratiivset suutlikkust ning arendatakse välja ja juurutatakse meetmete tulemuslikkuse hindamise süsteem (innovatsiooni- ja hariduspoliitika uuringute programm).	4.7 HTM RE					
		4.7 HTM ELSF		5 000	10 000	10 000	10 000
		4.7 MKM RE					
		4.7 MKM ELSF		5 000	5 000	5 000	5 000
		4.7 MKM Lisa			5 000	5 000	5 000
		4.7 Teised RE					
4.8	Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialast koostööd koordineerivad ministeeriumite teadusega tegelevad üksused koos TAN-i bürooga.	4.8 HTM RE					
		4.8 HTM ELSF					
		4.8 MKM RE					
		4.8 MKM ELSF					
		4.8 Teised RE					
4.9	Ministeeriumite oma valitsemisala eesmärkidele suunatud T&A tegevus	4.9 HTM RE					
		4.9 HTM ELSF					
		4.9 MKM RE					
		4.9 MKM ELSF					
		4.9 Teised RE	90 377	109 719	96 218	96 820	97 408
		sh.					
		PÕM	47 860	64 137	53 037	53 037	53 037
		KUM	4 126	4 630	4 643	4 987	5 317
		SOM	8 699	9 608	6 238	6 395	6 554
		RM	2 736	2 800	2 900	3 000	3 100
		JUM	450				
		KAM	23 027	25 144	26 000	26 000	26 000
		VM	600	1 000	1 000	1 000	1 000
		SIM	478				
		Riigikantselei	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400

Tabel 4. Tegevuste rahastamine meetmete ja finantseerimisallikate kokkuvõttes aastate lõikes.

Meetmete kokkuvõttes	Finantseerimisallikas	Eelarve (tuh. krooni)				
		2 006	2 007	2 008	2 009	2 010
Meede 1: Inimkapitali arendamine						
	HTM TA&I RE	8 040	9 500	35 300	43 180	61 350
	HTM TA&I ELSF		31 000	48 700	111 470	128 820
	HTM TA&I Lisa			1 500		
	HTM muu RE	23 004	48 985	65 440	20 650	22 020
	HTM muu ELSF					
	MKM TA&I RE					
	MKM TA&I ELSF			12 000	12 000	12 000
	MKM TA&I Lisa					
	MKM muu RE					
	MKM muu ELSF					
	Teised TA&I RE					
	Teised TA&I ELSF					
Kõrgharidusstrateegia raames	HTM kõrgh RE	101 300	185 500	193 500	210 500	230 500
Kõrgharidusstrateegia raames	HTM kõrgh ELSF	28 000	31 000			
Ettevõtluspoliitika raames	MKM ettev ELSF	1 000	2 000	3 000	3 000	3 000
Meede 2: Avaliku sektori TA&I korralduse tõhustamine						
	HTM TA&I RE	617 338	663 211	673 850	941 780	1 077 550
	HTM TA&I ELSF		53 000	99 600	1 000 700	1 023 400
	HTM TA&I Lisa			228 000		
	HTM muu RE	71 450	77 394	91 090	94 000	107 200
	HTM muu ELSF					
	MKM TA&I RE	252 000	1 000	3 000	3 000	3 000
	MKM TA&I ELSF		70 000	10 000		
	MKM TA&I Lisa				52 000	52 000
	MKM muu RE					
	MKM muu ELSF					
	Teised TA&I RE					
	Teised TA&I ELSF					
Meede 3: Ettevõtete innovatsioonivõimekuse kasvu suurendamine						
	HTM TA&I RE					
	HTM TA&I ELSF					
	HTM TA&I Lisa					
	HTM muu RE					
	HTM muu ELSF					
	MKM TA&I RE					
	MKM TA&I ELSF	172 000	300 470	518 000	531 600	543 600
	MKM TA&I Lisa					
	MKM muu RE		100 000	100 000	100 000	100 000
	MKM muu ELSF					
	Teised TA&I RE					
	Teised TA&I ELSF					
Ettevõtluspoliitika raames	MKM ettev ELSF		140 000	108 000	148 000	148 000

Meede 4: Eesti pikaajalise arengule suunatud poliitika kujundamine						
	HTM TA&I RE					
	HTM TA&I ELSF		5 000	13 000	15 000	18 000
	HTM TA&I Lisa					
	HTM muu RE					
	HTM muu ELSF					
	MKM TA&I RE		20 000	20 000	20 000	20 000
	MKM TA&I ELSF	10 000	21 000	24 000	22 250	22 250
	MKM TA&I Lisa			8 000	9 000	9 000
	MKM muu RE					
	MKM muu ELSF					
	Teised TA&I RE	90 377	109 719	96 218	96 820	97 408
	Teised TA&I ELSF					

Tabel 5. Arengukava maksumuse prognoos aastate 2007–2013 lõikes ja maksumus meetmete lõikes esimesel neljal aastal (miljonites kroonides). Maksumuse prognoosi korrigeeritakse regulaarselt vastavalt Rahandusministeeriumi ametlikele Eesti majandusprognoosidele.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Riiklikud T&A programmid	14	82	208	393	4091	4864	5743
sh. HTM	14	52	133	243			
MKM	0	30	75	150			
Meede 1: Inimkapitali arendamine	89	163	187	224			
sh. HTM	89	151	175	212			
MKM	0	12	12	12			
Meede 2: Tõhus avaliku sektori TA&I korraldus	865	1106	2091	2263			
sh. HTM	794	1093	2036	2208			
MKM	71	13	55	55			
Meede 3: Ettevõtete innovatsioonivõimekuse kasvu suurendamine	400	618	632	644			
sh. HTM	0	0	0	0			
MKM	400	618	632	644			
Meede 4: Eesti pikaajalisele arengule suunatud poliitika kujundamine	156	161	163	167			
sh. HTM	5	13	15	18			
MKM	41	52	51	51			
Teised ministeeriumid	110	96	97	97			
KOKKU	1525	2130	3281	3690			
Sh. T&A tegevused *	1298	1853	3007	3341	3704	4404	5200
Vastavus Riigieelarve Strateegia (2007-10) T&A kulutustega:							
RES planeeritud T&A investeeringud kokku	1 298	1 595	2 931	3 190			
Lisataotlus RES-i	0	258	75	151			
sh HTM T&A strateegia	776	1 132	2 185	2 432			
RES planeeritud T&A investeeringud HTM	776	882	2185	2432			
Lisataotlus RES-i HTM	0	250	0	0			
sh MKM T&A strateegia	412	625	725	812			
RES planeeritud T&A investeeringud MKM	412	617	649	661			
Lisataotlus RES-i MKM	0	8	76	151			
sh teised ministeeriumid strateegia	110	96	97	97			
RES planeeritud T&A investeeringud teised ministeeriumid	110	96	97	97			
Lisataotlus RES-i teised ministeeriumid	0	0	0	0			
Sh. EL struktuuritoetustega seotud vahendid	480	775	1873	2048			
Erasektori TA kulutuste ootus	1453	1758	1931	2164	3235	4404	5600
Aluseks võetud RM 2006. a augusti SKP prognoos (arvestatud on ka SKP arvutuse meetodikamuutust)	223600	251200	278900	308900	336700	367000	400000

* Hinnang vastavalt rahvusvahelisele definitsioonile (*Frascati manual*).